№ 162 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 75, פון אַדמיניסטראַציע 47 | דאָנערשטאָג, י"ד תמוז תרפ"ז | 14 lipca 1927 r. | צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג

121 טויטע און 450 פערוואונדעטע

אין דער גרויסער ערד-ציטערניש אין ארץ-ישראל.

צווישען די טויטע געפונען זיך נישט קיין יודען.

חרוב געוואָרן א גרויסע שוהל אין ירושלים.—די בעפעלקערונג ריכט אף גאַטעס-דינסטען אונטערן פרייען הימעל.

ירושלים. (טעלעגראַפיש דורך יט"א) לויט די לעצטע ידיעות, וואָס זיי-ען ערהאַלטען געוואָרען פון גאַנצען לאַנד בעטרעפט די צאָהל הרוגים פון דער ערד-ציטערניש אין ארץ-ישראל 120 פּערזאָן, פערוואונדעטע זיינען פערהאַן ביז 450. צווישען די הרוגים איז ביז-איצט נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען קיין איין יוד.

אין דער גרויסער צאָהל פון די חרוב געוואָרענע הייזער און געביידעס אין ירושלים געפינט זיך אויך די יודישע שוהל „בית אל", וועלכע איז פולשטענדיג פערניכטעט געוואָרען.

אין טבריה זיינען איינגעפאַלען צוועלף הייזער, דערונטער א יודישע שוהל. נישט בעקוקט אויפ'ן גרויסען אומגליק, וואָס האָט געטראָפען ארץ-ישראל הערשט נישט קיין פּאַניק אין לאַנד, און די גאַנצע בעפעלקערונג פערהאַלט זיך רוהיג.

ירושלים, 13 יולי (פּאַט). יונגסטער פּרעס. אין דער געגענד, וואו עס איז פאָרגעקומען די ערד-ציטערניש, הערשט א פּאַניק, ווייל מען האָט מורא, אז די שוהלען, קירכעס און מעטשעטען וועלען איינפאַלען. די בעפעלקערונג ריכט אָפּ די גאָטעס-דינסטען אונטער'ן פרייען הימעל.

פונאַנדערגעלאָזט דער פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין עסטרייך.

ווינן. (טעלעגר. דורך יט"א) דאָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט אויפגעלעזט דעם פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין עסטרייך.

דאָס מיניסטעריום בעגרינדעט איהר פעראָרדנונג דערמיט, וואָס אין סטאַטוט פון די קהלות איז נישט פאָראויסגעזעהן אזא פעראייניגונג און דער פערבאַנד איז גורם צו בעגרעניצען די אויטאָנאָמיע-רעכט פון יעדער קהלה. דאַגעגען לאָזט אָבער דאָס מיניסטעריום די רעכט צו שאַפען דורך די קהלות געמיינזאַמע אינסטי-טוציעס, וועלכע וועלען נישט האָבען די רעכט פון א יורידישער פּערזאָן.

עס איז כדאי צוצוגעבען, אז די ווינער יודישע געמיינדע איז נישט געווען אנגעשלאָסען אין פערבאַנד.

סכנה פון אונטערגאַנג פון פרייסישען יודענטום.

בערלין, 13. יולי, (טעלעגר. דורך יטא) די פערוואַלטונג פון די יודישע קהלות אין פּרייסען האָט ארויסגעלאָזען אַן אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען אויף דער סכנה פון אונטערגאַנג פון יודענטום אין פּרייסען. די סכנה ווערט בעגרינדעט דערמיט, וואָס לויט די סטאַטיסטיק איבערן אין אין לעצטען יאָהר איבערגעשטיגען די שטערבליכקייט די צאָהל פון די געבוירענע מיט 3 טויזענד נפשות.

א יודישע מוטער דערטרינקט איהרע קינדער און וואַרפט זיך דערנאָך אליין אין וואַסער.

פּיעטרקאָוו. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די גאַנצע שטאָט איז היינט אויפגערייצט געוואָרען פון אַן אויסערגעוועהנליכען פאַל, וואָס האָט פּאַסירט מיט א יודישער פרוי רבקה גאָלדבאַך, וועלכע האָט געוואָלט דער-טרונקען איהרע איינענע קינדער.

נעכטען איז עס אין מיטען טאָג אין שטאָט-גאָרטען „אַגריקאָלאַ", וואו די פרוי האָט ארייננעוואָרפען אין טאָנק איהרע צוויי קינדער אין עלטער פון 2 און 4 יאָהר און דערנאָך זיך אליין אריינגע-וואָרפען אין וואַסער. די פרום שטעהענ-דע מענשען האָבען גלייך זיך געוואָרפען אין וואַסער און געראַטעוועט די טריגע קינדער.

ווי עס ווייזט זיך ארויס איז די פרוי גאָלדבאַך גייסטיג קראַנק. די דאָזיגע קראַנקהייט איז איהר געקומען צוליב אַן אומגליק, וואָס האָט פּאַסירט מיט איהרען א זוהן אין דייטשלאַנד, וועל-כער איז דער'הרג'עט געוואָרען בעת א קאַטאַסטראָפע.

ווידער פערפיהרט א יודיש מעדעל צום שמד.

קראָקא. (יטא) נאָך א פאַל פון פער-פיהרען א יודישע מיידעל אין קלויסטער צו שמד איז דא בעקאַנט געוואָרען. א ח"ין פאַני פראַמים און לעמבערג און רבקה שפירא אין א ראָוּ געבען ראַפּ-שניץ און לעצטענס און גאַליציען פער-פיהרט געוואָרען. האָט מיטעריעהונגען יודישע מיידעל רבקה תומער. די על-טערן האָבען זיך געווענדעט צו דער פּאָליציי נאָך הילף ארויסצוזוכען זייער אומקערען זייער פערשוואונדענע טאָכ-טער. דער ענין האָט אנגעשטאַרט און געריכט, וואָס האָט אפשר אפגענומען פון די עלטערן די עלטערליכע מאַכט איז בער זייער קינד און בעשטימט אַן אפּאָ-טראָפּ, א פרעמדען מענשען, א קריסט, וועלכער האָט דאָס יודישע מיידעל גע-שיקט ערגיץ אין א קלויסטער, וואו עס ווערט צוגעגרייט צו שמד.

דער שטורם-ווינד אין ווארשא

האט פעראורזאכט שרפות און פערוויסטונגען אין דער גאנצער אומגעגענד.

וואַרשא, 13. יולי. (טעלעפאָניש) ווי בעוואוסט, איז נעכטען דינסטאָג פאַרנאַכט אין וואַרשא א מורא'דיגע פערפינצטערונג בעגלייט מיט א וואָלקען-בראָך וואָס האָט אנגעמאַכט חורבנות אין דער שטאָט און אומגעגענד. אין משך פון היינטיגען טאָג זיינען אָנגעקומען ידיעות פון פערשיעדענע ערטער אין לאַנד, אז אויך דאָרט זיינען פאָרגעקומען שטאַרקע שטורם-ווינטען. דער שטורם האָט זיך געטראָגען איבער דער גאַנצער לענג פון דרום-מזרח ביז די גרענעצן פון די מיט-לען, וואָס פאַלען אריין אין דער ווייכ-סעל. אמת'ייסטען האָט אבער דער שטורם געטראָפען אין וואַרשא און אין דער אומגעגענד. דער שטורם האָט זיך ווייטער געטראָגען און דער ריכטונג פון פינזען און גרודזשאַנדז, אבער וואָס ווייטער איז ער געוואָרען שוואַכער. און די אנדערע ערטער פון לאַנד איז דער שטורם נישט דערגאַנגען.

די טעלעגראַפען און טעלעפאָן-קאָמו-ניקאַציע איז אויף פיל ערטער איבער-געריסען געוואָרען.

אין רעמבערטאָוו האָט דער שטורם אראָפּגעריסען א דאַך פון א צוויי-שטאָק הויז. דער דאַך איז אוועקגעשלייפט געוואָרען אויף א מרחק פון 1000 מעטער. און די דערפער און שטעטלעך ארום וואַרשא האָט דער שטורם אנגע-מאַכט גרעסערע היזקות.

אין ראַדזימין און אין די ארומיגע דערפלעך זיינען אויסגעבראָכען שרפות פון דינערים.

אין קראָקא איז דאָס וואַסער אין דער ווייכסעל אין משך פון דריטען טאָג זעהר הויך געשטיגען.

ברענעם. שטליכע גאַסען זיינען פערוואַ-רעלט געוואָרען אין א טייך. די פייער-לעשער האָבען נאָר שווערער מיה בעי-וויזען אפצוציהען דאָס וואַסער פון די הויפט-גאַסען. די טעלעפאָנישע קאָמו-ניקאַציע מיט פּיעטריקאָוו און דער סביבה איז בעת'ן שטורם איבערגעריס-סען געוואָרען.

פערברענט געוואָרען 30 שיפען אין א קאנאדער פּאָרט.

לאָנדאָן, 13. יולי. (אַטע) די איינ-איינפערליכע שטורם-ווינדען האָבען פעראורזאַכט מורא'דיגע שרפות און פערוויסטונגען אין זעהר פיל ערטער אין אייראָפּא און אמעריקא. אזוי מעלדעט מען, אז אויף דער מערב-גרעניץ פון קאַנאַדאַ אויף דער אינזעל נעי-פינלאַנד איז אויסגעבראָכען א מורא'דיגע שרפה אין די וועלדער און האָט זיך ווידער שנעל פערשפּרייט ארומצאַפּענדיג גלייכצייטיג די שטאָט זשאַנגעם אין פּלאַמען. 30 שיפען, וואָס זיינען געשטאַנען אין פּאָרט זיינען פערברענט געוואָרען. די אנדערע 150 שיפען, וואָס זיינען דאָרט געשטאַנען האָבען געמוזט ארויסשוואימען אין אָפענעם ים, כדי זיך צו ראַטעווען פון דער שרפה.

די לויה פון די 54 קרבנות פון דער נאַטור-קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד.

בערלין, 13. יולי. (פּט.) נעכטען נאָכמיטאָג איז אין דער שטאָט בערגגיס-היבעל פאָרגעקומען די לויה פון די 54 קרבנות, וואָס זיינען דער'הרג'עט געווא-רען בעת דער גרויסער פערפלייצונג. אויפ'ן קבר פון די אומגעקומענע האָט געהאַלטען א טרויער-רעדע דער וויצע-געלוישער פּיכטעם פון זאַקסען. אין דער לויה האָבען זיך בעטייליגט אלע מיליטערישע קאָרפּאָראַציעס פון דייטש-לאַנד.

פערפלייצונג אין ראדאמסקער סביבה.

נאָוואָראַדאָמסק (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) שבת אוונט האָט דאָ אויסגעבראָכען א גרויסער שלאַקס-רעגען בעגלייט פון שטאַרקע דונערן און בליי-צען, וואָס האָט אנגעהאַלטען גאַנצע 36 שעה. א ריזיה דערפער זיינען פערגאָסען פינ'ם וואַסער. צוליב'ן שטורם האָט דער הגער טייך זיך אויסגעגאָסען איבער די

שלידער-מאַשינען

פון Gebr. Heine, Viersen, Rheinland

די גרעסטע שליידער-מאַשינען-פאַבריק פון אייראָפּע.
ליפערונג זאָפאָרט פון דער פאַבריק.

פערטרעטער:

גוסטאַוו קאַשאַדע ראַדוואַנסקא 46 טעלעפ. 61-08

וויכטיג

פאַר ווירטסלייט און בלעכער-מייסטער!
פאַפּע, סמאָלע, צינקבלעך, ווי אויך פערשידענע :—: בוי-מאַטעריאַלען :—:
ליפערט צו מעסיגע פרייזען
קופּפערמינץ, פּיעטריקאָווער 22. טעלעפאָן 48-18.

8-טונג!

ווער ס'האָט פּראָטעסטירטע וועקסלען אויף
דרויא, דוקשטי און בראַסלאַוו
(ווילנער וואָיעוואָדזטווע)
קען זיך ווענדען וועגען אויסמאָהנען די חובות צום דירעקטאָר ארבאך, פון 2356
פּוהרים-פּאַראייען פּיעטריקאָווער 10.

קאָנקורס!

די יודישע גמינע פון סטריקאָוו, מאַכט בעקאַנט, אז דער רבנות-פּאָסטען איז פריי, רבנים מיט די געהעריגע קוואַליפיקאַציעס, וועלכע זאָלען פּאַסען פאַר אלע שיכטען פון אונזער בעפעלקערונג קענען אָפּגעבען זייער קאַנדידאַטור, ביז דעם 28-טען יולי ד. י. הוצאות ווערט נאָר אומגעקעהרט דעם, וואָס וועט ווערען בע-שטעטיגט. וועגען גענויע בעדינגונגען זיך צו ווענדען צום דאָזער משה פרידמאַן, סטריקאָוו-לודזקי. בעמערקונג: די אונטערהאַנדלונגען מיט דעם מאָדזשיצער רבי' שליט"א איז געוואָרען איבערגעריסען.
2839

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
23 פּאַלודניאָווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 נאָכמיטאָג

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 80 1016
ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכם.

אַנאָנסען אין „לאָדזשער טאַגעבלאַט" האָבען דעם בעסטען ערפאָלג.

בלב נשבר ונדכת תננו מודיעים ע"ד האסון הנורא שקרנו בהלקח מאתנו עטרת ראשנו,
האשה החשובה הצנועה והמיוחסת

נ"ע הינדה פיוטרקובסקה
(אשת ר' דוב בעריש ז"ל)
(בת ר' מאיר זצ"ל מנדלסון)
בשנת השבעים לחיי'.

הלוי' תהי' היום, יום ה' י"ד תמוז ת'תרפ"ז בשעה א-1 אחה"צ מבית האבל רחוב פיעטרקובר 28.
המתאבלים עלי' בלי הפוגות:
בני', בנותי', חתני', כלותי', נכדי' ומשפחתה.

Dr. med. Feldman

פרויען-ארצט און אַקושער
נעהמט אָן פון 3½—6½
Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr. med, H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43 — טעל. 41-32
איז צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5 —8 אָוונד.

אין מיטן רעכטן ברען פון די דעבאטן

איז נעכטען נאכט: געשלאסען געווארען די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סענאט. שפעט איז אוועגד איז אויך געשלאסן געווארען די סעסיע פון סיים.

די סבה דערפון זאל זיין דאס, וואס די רעגירונג איז געגען יעדער ענדערונג אין דער וואהל-ארדינאציע.

וו א ר ש א, 13. יולי. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 5 נאכ-מיטאג האט זיך געעפענט די זיצונג פון סענאט. אין מאמענט, ווען דער מאר-שאלעק טראמפטשינסקי האט געענדיגט דאס ווארט דעם פארעקישען סענאטאר שילען צו דער דעבאטע איבער'ן פרא-יעקט וועגען ענדערן די וואהל-ארדינא-ציע, איז אין זיצונגס-זאל אריינגעקומען דער אינערן-מיניסטער סקלארקאווסקי און געבעטען א ווארט.

ווען דער מארשאלעק האט איהם גע-געבען דאס ווארט, איז דער מיניסטער ארויף אויף דער טריבונע און מודיע געווען, אז ער האט מיט זיך מיטגע-בראכט א דעקרעט פון מלוכה-פרעזי-דענט צו שליסען די אויסערארדענטליכע סעסיע פון סענאט. דערנאך האט דער מיניסטער ארויסגענומען פון דער טעקע א פאפיר און איבערגעלייענט דעם דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט.

דער דעקרעט האט געמאכט א זעהר שטארקען רושם אויף די סענאטארען. אין די קלובען האבען אנגעהויבען ארום צוקומען פערשידענע ווערסיעס וועגען די סבות, וואס האבען פלוצלונג מע-ראניזירט דעם פרעזידענט צו שליסען דעם סענאט. א טייל סיים-פאליטי-קער האבען זיך ארויסגעזאגט, אז די רעגירונג האט געשלאסען די סעסיע דערפאר, ווייל זי איז געגען וועלכע ניט איז ענדערונגען אין דער וואהל-ארדינא-ציע.

אין אווענד איז פארגעקומען א זיצונג פון סיים. די דעפוטאטען זענען געווען איבערראשט, אז צוליב דעם, וואס די סעסיע פון סענאט איז געשלאסען גע-ווארען דארף מען זיך רעכענען, אז אויך די סעסיע פון סיים וועט א ליארע מינוט געשלאסען ווערען. אין די קלוארען האט געהערשט א געהויבענע שטימונג. דער-ווייל האט זיך אנגעהויבען די זיצונג און מען איז צוגעטרעטען צו דער צווייטער פארלעזונג פון פראיעקט וועגען די מאגיסטראטן-ווערענדע פון דער טעקע פון פרעזידענט. די זיצונג פון סיים און דער מארשאלעק האט פער-פרואן א קלאגע, אז די רעכטע און די ב.ב.ס. וועלען אויסנוצן די רעכט, וואס זיי האבען, לויט דער קאנסטיטוציע, און פארערן צוגויפצורופען א נייע אויסער-געוועהנליכע זיצונג פון סיים און סע-נאט.

בילינ דורך איהר קאנקו-רענצלאווער קוואליטעט!

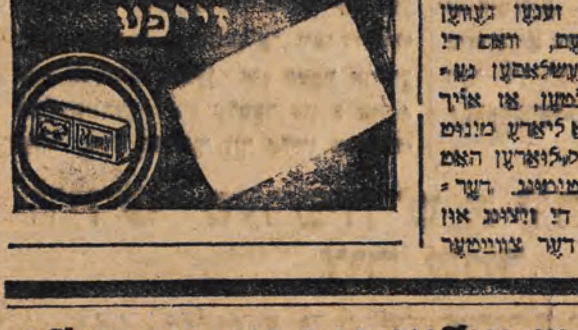

די וואהלען צו די שטאט-ראטע אין גאליציע.

גלענצענדער זיג פון דער יודישער בעפעלקערונג — צושלאגען אויף אייז ארט א רעגירונגס-קאמיסאר.

ז ב א ר א ו, 13. יולי (א. ה.) די וואהלען צום שטאט-ראט האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט. יודען — 17 מאנדאטען, פאליאקען — 10 מאנדאטען און אוקראאינער — 13 מאנדאטען. א העלפט פוילישע שטימען זענען אפגעגעבען גע-ווארען אויף דער ליסטע פון די פילסודסקיסטען.

ר א ה א ט י ן, 13. יולי (א. ה.) די וואהלען צום שטאט-ראט אין ראהאטין, האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: אין דער 1. קוריע זענען אויסגעוועהלט געווארען 12 פאליאקען. אין דער צווייטער קוריע — 12 יודען, אין דער דריטער קוריע 12 אוקראאינער. אין דער 4. קוריע זענען אויסגעוועהלט געווארען 4 יודען 4 פאליאקען און 5 אוקראאינער.

מ ו ס ט א נ א וו י צ ע, 13. יולי (א. ה.) ביי די וואהלען אין דער דריטער קוריע צום שטאט-ראט האבען די פילסודסקיסטען בעקומען 5 מאנדאטען, אוקראאי-נער — 4 מאנדאטען און יודען — 3 מאנדאטען.

די פראקורענץ איז געווען א קליינע ווייל איניגע פארטייען האבען בויקא-טירט די וואהלען פראטעסטירענדיג געגען קוריען-סיסטעם.

ס ט א נ י ס ל א וו א ו, 12. יולי (א.ה.) בעת די וואהלען צום שטאט-ראט אין קאמיאנקא וויעלקא ביי קאלאמיי זענען א טייל פון די וועהלער בעפאלען דעם רעגירונגס-קאמיסאר און איהם געשלאגען. מען רעכענט, אז די אנפאלער זענען געווען מיטגלידער פון דער איקראאינישע נאציאנאלע פארטיי. די הויפט-העצער זע-נען געווען צוויי נייע אויסגעוועהלטע אוקראאינישע ראטמענער.

ט ש א ר ט ק א וו, 12. יולי (א. ה.) די וואהלען צום היגען שטאט-ראט זע-נען געווארען אפגעלעגט צוליב דעם, וואס דער סטאראסטע האט געפסל'ט די קאנדידאטען-ליסטעס. מען רעכענט, אז די נייע וואהלען וועלען פארקומען נישט פריהער ווי אין סעפטעמבער.

ענדערונגען אין דער וואהל-ארדינאציע

צום פראנצויזישען פארלאמענט

וועט שאפען אן איבערוויגענדע לינקע מעהרהייט.

פ א ר י ז, 13. יולי. (ספ.) דער בע-שלוס, וואס דער פראנצויזישער פארלא-מענט האט אנגענומען צו ענדערן די וואהל-ארדינאציע ווערט זעהר ברייט אריבערגערעדט און דער פראנצויזישער פרעסע.

די רעכטע פרעסע פערגויסט ביטערע טרעהרען, בעטאנענדיג, אז די רעפארם פון דער וואהל-ארדינאציע וועט נאר נוצען ברענגען די סאציאליסטען און דעם לינקען בלאק, וועלכע וועלען דורך דער נייער וואהל-ארדינאציע בעקומען אן איבערוויגענדע מעהרהייט אין פאר-לאמענט.

דער „מאן“ מסר'ט די סאציאליסטען פארוואס זיי האבען נישט פערטיידיגט דאס פראפארציאנעלע וואהל-סיסטעם און פערראטען די שטח, וואס זשאורעס האט אזוי שטארק אין זיין צייט פער-טיידיגט. די סאציאליסטישע און לינקע בירגערליכע פרעסע איז אבער מלא שמחה פון דער אבשטימונג און שרייבט, אז די געענדערטע וואהל-ארדינאציע וועט דערפיהרען די רעכטע צו א פולקו-מענער מפלה.

אזוי רעכענען זיי למשל אוים, אז אינ'ם נייעם פארלאמענט וועט דער נא-ציאנאלער קארטעל בעקומען בלויז 200 מאנדאטען. און אלע איבריגע מאנדאטען וועלען אריינפאלען צום לינקען קארטעל.

געשאפען א קאטעדרא פאר העברעאיש

אויפ'ן סאלאניקער אוניווערסיטעט.

ס א ל א נ י ק י, (י.ט.א.) די בילדונגס-קאמיסיע פון גריכישען פארלאמענט האט זיך ארויסגעזאגט פאר שאפען א קא-טעדרע פאר דער העברעאישער שפראך אויפ'ן סאלאניקער אוניווערסיטעט. אלס פראפעסאר איז איינגעלאדען געווארען ד"ר מילבלי, וועלכער האט גע-ענדיגט דעם פלארענצער אוניווערסיטעט.

ביז מארגען וועלען בעטראכט ווערען די ביטעס וועגען פערקלענערן די קאטעגאריע פון פאטענט.

(פ) די פינאנץ-אמטען האבען בעקו-מען אן אנווייזונג פון דער פינאנץ-מיניסטע-ריום, לויט וועלכער אלע ביטעס וועגען פערקלענערן די קאטעגאריעס פון די פא-טענטען מוזען בעטראכט ווערען ביז'ן 15. נאך א פריהערדיגען בעקענען זיך מיט'ן מצב פון דער אונטערנעהמונג.

אויב די ביטע וועט ז.ד. ארויסווייזען פאר אונבעגרינדעט, מוז דער בעטענט אויסקויפען א פאטענט אין משך פון 8 טעג.

זעלבסטמארד פון א יודישען סוחר.

געפונען א בער'סמ'טען אין כאינער וואלד.

(:) אין כאינער וואלד האט מען געפ-פונען אן אונטער געפונען א יוד און א בעוואוסטלאזען צושטאנד. די ארום מע-דיצינישע פאנאטאמאוויע האט פעסטגע-שטעלט, אז דער יוד איז פער'סמ'ט. אין א שווערען צושטאנד איז ער אפ-געפיהרט געווארען אין שפיטאל.

כאליצי איז געלונגען פעסטצושטע-לען, אז דער זעלבסטמערדער הייסט חים זעליג בורענבוים, א סוחר פון דער יערושער גאס 5. די סבה פון זעלבסט-מארד אומבעקאנט.

קאמוניקאציע אויף די צופאהר-טראמוואיען

וועט פערבעסערט ווערען.

(§) נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון סטאראסטא רזשעווסקי פארגעקו-מען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון די צופאהר-טראמוואיען, כדי צו בע-זייטיגען די שטענדיגע אנקלאגעס פון די פאסאזשירען בנוגע דער טראמוואי-דירעקציע.

אין רעזולטאט איז דערגרייכט גע-ווארען א געוויסע פערשטענדיגונג. ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען אזעלכע קאנ-פערענצען מיט די טראמוואי-פארשטעהער פון זגערזש, אלעקסאנדראוו א. א. פאר-קומען יעדען חודש.

צי קען מען אויפמאהנען געלד פאר אלטע רוסישע וועקסלען?

(א) דאס קרייז-געריכט האט בעקומען אנקלאגעס פון דער פוילישער קאמער-ציעלער אקציען-באנק“ געגען א רייה אויסשטעלער פון וועקסלען, וואס געפונען זיך אין דער באנק און ביינעלעגט פרא-טעסטירטע רוסישע וועקסלען פון יאהר 1914.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער קא-מערץ-באנק האט אנגעוויזען, צו נאכ-דעם, ווי די פעטראגראדער-רינגער באנק איז ליקווידירט געווארען, האט די קא-מערץ-באנק איבערגענומען אלע איהרע אפטיילונגען אין דערפאר פאדערט ער, אז דאס געריכט זאל אנערקענען דאס רעכט איינצומאהנען די וועקסלען.

נאך א לענגערער בעראטונג, האט דאס געריכט בעשלאסען, אז אין משך פון א חודש צייט זאל די קאמערץ-באנק צו-שטעלען בעווייזען, וואו עם האט ז.ך גע-פינען לעצטענס די הויפט-פערוואלטונג פון דער „רינגער באנק“.

די רעצנדיע אין דער פראגע וועט האבען א גרויסע בעדייטונג, מחמת אין פארמעגעל פון דער באנק געפונען זיך א כר וועקסלען.

פון געריכט.

4 יאהר שווערע תפיסה פאר מאנס זיין א שטיף-טאכטער.

(:) פאר'ן קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען דער 35-יעהריגער י. במוגם רעגדזיקאווסקי (אלעקסאנדערער גאס 43), וואס איז אנגעקלאגט געווארען פאר מאנס זיין זיין 18-יעהריגע שטיף-טאכטער יאדוויגא.

דער פראצעס איז פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען. דאס געריכט האט רעגדזיקאווסקי'ן פער'משפט צו 4 יאהר שווערע תפיסה.

א חודש תפיסה פאר פרובען געבען שוחד א פאליציאנט.

(או) נעכטען איז פארגעקומען אין קרייז-געריכט א פראצעס געגען בעקער-מייסטער יואל נאגע פון קאלא, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען פאר וועלען געבען 10 זלאטים לאבאר א פאליצי-פשאדראווניק, בעת יענער האט געפונען זיין בעקעריי אין אן אנטי-סאניטארען צושטאנד.

דאס געריכט האט דעם אנגעקלאגטען בעשטראפט מיט א חודש תפיסה.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט“

נייע שוועריגקייטען פאר שילער פון די מיטעל-שולען.

(ע) די היי-יעהריגע עקזאמענס אין די מיטעל-שולען זענען אין די לאדזשער גימנאזיעס אדורכגעפיהרט געווארען זעהר שטרענג, צוליב וואס א גרויסע צאהל שילער זענען איבערגעבליבען אין די זעלבע קלאסען אויפ'ן צווייטען יאהר. א טייל פון די איבערגעבליבענע שי-לער בעמיהען זיך אריינצוקומען אין אנ-דערע מיטעל-שולען, כדי נישט צו פטר'ן א שוהל-יאהר, אבער לויט א פער-ארדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום דארפען די דירעקציעס פון די גימנאזיעס זיך געגענזייטיג אינפארמירען וועגען די אי-בערגעבליבענע שילער, אזוי אז די בע-מיהונגען פון די שילער איבערצוגעהן אין אנדערע שולען, זענען אומזיסט.

זגערזשער פייערלעשער גע-קויפט א אייגענעם רעטונגס-אויטא.

(§) נעכטען האבען די זגערזשער פייערלעשער אפגענומען אין די אויטא-ווארשטאטען זייער ניי-געקויפטען אוי-טא-רעטונגס-וואגען. זגערזש איז די ער-שטע שטאט פון לאדזער סביבה, וואס האט געקויפט אזא אויטא, כדי צו פער-לייכטערן די רעטונגס-אקציע בעת א שרפה.

אויך די זאסען-ארבייטער ווילען א לוין-הוספה.

(כ) היינט האלטען אס די ארבייטער פון דער זאקען-בראנזשע אן אלגעמיינע פערזאמלונג וועגען ארויסשטעלען פא-דערונגען פון א לוין-הוספה.

פאר נישט שטעלען זיך צו די מילי-טער-איבונגען שטרענגע שטראף.

(ה) די מיליטער-מאכט האט בעקומען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער רעזער-ויסטען, וואס שטעלען זיך נישט אין דער צייט צו די היי-יעהריגע מיליטער-איבונגען אהן בעגרינדעטער סיבה, וועלען אויך א צוואנגס-אופן גענומען ווע-רען צו די איבונגען און דערביי אויך דיסציפלינאריש בעשטראפט ווערען.

נישטא קיין געלט!...

קהלה-פערוואלטונג צאהלט נישט אוים די צוגעזאגטע סובסידיעס.

(ג) נעכטען זענען געקומען אין קהלה מעהרערע בעפולמעכטיגטע פון לאדזשער יודישע געזעלשאפטליכע, פילאנטראפי-שע און ערציהערישע אינסטיטוציעס בנוגע'ן צוזעג איסצוגעבען דאס געלד אויף די צוגעזאגטע סובסידיעס.

די דעלעגירטע האבען אבער קיין געלד נישט בעקומען. דער ענטפער איז געווען: ס'איז נישטא קיין געלד.

וואס איז געשעהן?

כאחורי הפרגוד דערוויסען מיר זיך, אז אין די באהנכטיגטע טאג העררען צאהל-באר עטליכע גרעסערע וועקסלען פון דער קהלה, וואס זענען געווארען אויפגע-געשטעלט און ושריבט דורך קהלה-פרנסים. די לעצטע ווילען אבער זייערע זשיראס נישט „איבערררעהן“. מחמת דעם איז די קהלה-פערוואלטונג אין לעצ-טען מאמענט געווען געצוואונגען דער-ווייל איינצוהאלטען דאס סובסידיע-געלד אויף אויסצוקויפען די וועקסלען.

דער דאזיגער שריט פון דער קהלה האט אין די לאדזשער יודיש-געזעלשאפט-ליכע קרייזען ארויסגערופען גרויס פער-בייזערונג. עס ווערט געפלאנט אין די טוהעטטעגע טאג צוזאמצורופען א גרוי-סע קאנפערענץ פון פארשטעהער פון אלע לאדזשער יודישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, כדי אנצונעמען א שטע-לונג צו דער האלטונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, ווען די לאדזשער אינסטיטו-ציעס ראנגלען זיך שווער פאר זייער עק-זיסטענץ.

ס'זאל נעהמען ווערען א גרויסער פראטעסט-מיטינג געגען דער קהלה.

פילם-אויפנאהמען אין לאדז.

(או) נעכטען זענען אין לאדז גע-מאכט געווארען א רייה אויפנאהמען פאר א פוילישען פילם, לויט רוימאנס „געבענשט לאנד“.

שארפער פראטעסט געגען ארעסט פון לובאוויטשער רבי'ן.

גרויסער מיטינג פון „פועלי אמוני ישראל“ אין לאדז.

(:) די לאדזשער ארגאניזאציע „פועלי אמוני ישראל“ האט מאנטאג איינגע-ארדענט אין אגודה-לאקאל א פראטעסט-מיטינג אין צוזאמענהאנג מיט די רדי-פות געגען יודישען דת אין סאוויעט-רוסלאנד און געגען דעם ארעסט פון לו-באוויטשער רבי.

די פערזאמלונג האט געעפענט ח' לאנדענבערג, וועלכער האט ארומגערערט די בעדייטונג פון דער פערזאמלונג און מיט לענגערע רעדעס זענען ארויסגע-טרעטען די ה"ה: וויספערשטיין, פרנס י. צעהערבוים און ל. שטשעקאץ, וועלכע האבען געשילדערט די לייטען פון די יודישע רעליגיעזע מנהיגים אין סאוויעט רוסלאנד, בעזונדערס זענען זיי אבער ארויסגעטרעטען שארף געגען דער טאקטיק פון די „יעווסעקעס“ מיט'ן ארעסטירען און פערשיקען דעם לובא-וויטשער רב, וועלכער האט געשאפען ריזיג פאר טויזענדער הונגעריגע און היימלאזע תורה-לערנענדע יונגעלייט.

צ.ם סוף פון דער פערזאמלונג זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזא-לוציעס:

1) די פערזאמלונג פון „פועלי אמוני ישראל“, וואס איז פארגעקומען מאנ-טאג דעם 11. יולי פראטעסטירט אם שארפסטען געגען די שענדליכע רדיפות פון די יעווסעקעס לגבי דעם יודישען דת בכלל און געגען דעם ארעסט פון לובא-וויטשער רבי שליט"א.

2) די פערזאמלונג אפעלירט צו דער נאנצער ציוויליזירטער וועלט און צו דער סאוויעטען-רעגירונג אנצונעמען מיטלען, אז דער טעראר לגבי דעם יו-דישען דת און זיינע מנהיגים אין סאוו-וויעט-רוסלאנד זאל גלייך אויפהערען.

3) די פערזאמלונג פאדערט די תיכפ'-דיגע בעפרייאונג פון לובאוויטשער רבי שליט"א און פאדערט פון ארטאדאקסי-שען יודענטום און ארטאדאקסישער אר-ביטערשאפט פון דער נאנצער וועלט אנצונעמען שריט פאר דער בעפרייאונג פון לובאוויטשער רבי.

סענסאציאנעלע ערקלערונג פון גען. ליטווינאוויטש

וועגען די טראנזאקציעס פון גען. זשימערסקי מיט דער פירמא „זשעלינסקי“.

זשעלינסקי האט גענומען שלעכטע סחורה פאר א טייערן פרייז, ער האט אבער געהאט א מעלה... ער איז געווען א פאלאק.

וו א ר ש א, 13. יולי. (טעלעפאניש) די דינסטיגע געריכטס-פערהאנדלונגען אין פראצעס גען. זשימערסקי זע-נען ווידער געווען רייך מיט סענסא-ציאנעלע רעוועלאציעס, וועלכע בעשווע-רען זעהר שטארק די בעשולדיגטע גע-נען דעם אנגעקלאגטען גענעראל.

אלס עדות איז ארויסגעטרעטען דער גענעראל ליטווינאוויטש. ער דערצעהלט, אז דעם 7. מערץ 1925 האט דער שעף פון דער אדמיניסטראציע ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז דער 10. דעפארטאמענט פון קריגס-מיניסטעריום זאל אויספאר-שען די מאלירקבים פון די פירמעס, וואס האבען אפגעגעבען אפערטען אויף בעשטעלונגען פאר'ן מיליטער. דער 10. דעפארטאמענט האט געראטען, אז אויך די פירמע „פראטעקטא“ דארף דורך איהם אויסגעפארשט צו ווערען. דער גענעראל זשימערסקי האט אבער דעם ענין נישט איבערגעגעבען צום 10. דעפארטאמענט. דער עדות דערצעהלט ווייטער, אז צווישען די פירמעס, וואס האבען אפגעגעבען אפערטען, האט זיך אויך געפונען די פירמע „טאנק“. זי האט פארגעלעגט אנדערע ארטיקלען אויף א פיל בילינערען פרייז, ווי די פירמע „זשעלינסקי“. דאך האט זשימערסקי געארבעט מעשים, אז „טאנק“ זאל די בעשטעלונגען נישט בעקומען און אונ-טערגעשטיצט זשעלינסקי'ן.

זשעלינסקי — זאגט דער עדות — האט געהערט צו יענעם טיפ סוחרים, וואס ליפערן נישט זייערע סחורות, נאר פערדרעפען זיך אויפ'ן נאציאנאלען גע-פיהל און אז אלס פאליאקען דארף מען זיי אונטערשטיצען. א חוץ דעם איז זיין בעציהונג צו די אפיצירען אויך נישט געווען קיין סימפאטישע.

נאך דער ערשטער קאנפערענץ מיט זשעלינסקי'ן, האבען איניגע אפיצירען בעקומען פון איהם אן איינלאדונג אויף „א גלעזעל טיי“. איך בין אויך געווען צווישען די איינגעלאדענע. איך בין אבער נישט געגאנגען צו איהם.

זשעלינסקי'ס האנדלונג האט מיר גע-געבען פיל נאכצוטראכטען. דאס איז געווען זעהר און זעהר נישט קיין סימ-פאטישע האנדלונג.

נאך די גביית עדות פון גען. ליטווי-נאוויטש האט גען. זשימערסקי געגעבען אייניגע ערקלערונגען.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט אן פון 6 ביז 7 אין אווענט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

מען זוכט א אויסוועג.

[illegible]

דער ווארשאווער סקאנדאל.

[illegible] געלערונג זענען יודען — האט פאר קיינעם נישט געקאנט זיין קיין איבער-ראשונג. זענען דאך די ענדעקעס אפען און צהרליך ארויס אין וואהל-קאמף מיט׳ן לאזונג, אז די 300 טויזענד ווארשאווער יודען טארען אין דער פערוואלטונג פון פוילען׳ס רעזידענץ גאר נישט האבען צו זאגען. צו זיי — די ענדעקעס — קענען מיר דערום קיין שום טענות נישט האבען. וואס זאל מען אבער זאגען וועגען די פוילישע סאציאליסטען (פ.פ.ס.) און וועגען די „סאנאטארען" (נאפראוויאטשע), וועלכע זענען בײדע ארײן אין וואהל-קאמף אלס געגנער פון די אנטיסעמיטען און וועלכע האבען ויד דאן פערשטענדיגט מיט ענדעקעס, כדי נישט צו דערלאזען אויסוועהלען א יודישען וויצע-פרעזידענט? וואכען לאנג האבען מיר אין די צייטונגען געלייענט פשוט קאמישע בעריכטען וועגען האמפערנישען, פערהאנדלונגען, קאמפראמיסען און מלחמות צווישען פ.פ.ס. און ענדעקעס, פ.פ.ס. סאנאטארען, פערהאנדלונגען און קאמפען אויף אלע מעגליכע זייטען, וועלכע האבען אלע געהאט בלויז איין צוועק: ווי אזוי די יודען נישט ארײנצולאזען אין פרעזידיום פון דער הויפטשטאט. איז פערהאן א דעמאקראציע אין פוילען? — קאן מען פרעגען נאך דעם ווארשאווער סקאנדאל. איז פערהאן אין פוילען כאטש איין פארטיי, וועלכע זאל עהרליך גלויבען אין דער נויטיגקייט פון גלייכבערעכטיגונג פאר די פויליש-יודישע בירגער?

רעפוטאט משה פראסטיג.

נייע ווענדונג אין דער פוילישער אויסערן-פאליטיק.

די בעציהונגען צווישען פוילען און איהרע שכנים.—די אויסזיכטען אויף א האנדעלס-אפמאך מיט רוסלאנד.—דער סכסוך מיט ליטע אויף א גוטען וועג. — אויך דייטשלאנד וועט מוזען ענדערן איהר קורס לגבי פוילען.

אין דעם פאליטישען וועלטעל איז איצט רוהיג, ס׳איז דער אזוי-גערופענער „אוגערקעס-סעזאן".

עס איז אבער א טעות צו מיינען, אז די דיפלאמאטען האבען אוועקגעלעגט די כלים און אז אלע ליגען זיי אפ אויף גאך די פעריען. פערקעהרט: דווקא אין דעם שטילען סעזאן ווערען געפיהרט פיל וויכטיגע בעראטונגען און ס׳ווערען אויסגעארבייט די וויכטיגסטע פלענער, וואס קענען האבען א דעצידירענדען איינפלוס אויף דער וועטערדיגער פאליטיק פון דער נאהענטסטער צייט. די דאזיגע ארבייט געהט אבער אהן דער קאנטראל פון דער אלץ זעהענדיגער פרעסע. אזוי וועניגסטענס ווילען די דיפלאמאטען.

אויך די פוילישע דיפלאמאטיע פיהרט שטילערהייט אן א וויכטיגע ארבייט, וואס וועט בלי ספק האבען אן׳ענטשיידענדע השפעה אויף דער ווייטערדיגער ענט-וויקלונג פון פוילען: דאס זענען די פראגען פון דיפלאמאטישע און האנדעלס-בעציהונגען מיט אונזערע שכנים.

מיר געפינען זיך אין א מאדנער לאגע. מיט אונזערע שכנים אויף מזרח און מערב האבען מיר נישט געשלאסען קיין האנדעלס-אפמאכען. דאס הייסט, מיר געפינען זיך אין אן׳עקאנאמישען קריגס-צושטאנד מיט רוסלאנד און דייטש-לאנד.

נאך ערגער איז די לאגע מיט ליטע, מיט וועלכער מיר האבען אפילו נישט אנגעקניפט קיין דיפלאמאטישע בעציהונ-גען. ריכטיגער, מיר געפינען זיך מיט ליטא פארמעל אין א מלחמה-צושטאנד.

אז אזא לאגע טאר נישט און קאן נישט פערבלייבען אויף לאנג איז קלאר. דאס שטערט געוואלדיג די נארמאלע ענטוויקלונג פון לאנד און בעשווערט דאס בעקומען א הלואה אין אויסלאנד. און ווען מיר וועלען אפילו אין הערבסט בעקומען א הלואה, וועט אויך נישט ראַ-דיקאל געענדערט ווערען דער עקאנא-מישער מצב אין לאנד, אויב מיר וועלען נישט פערגרעסערן אתוער עקספארט און טאקי אויך דעם אימפארט. דאס פער-שטעהט גאנץ גוט די איצטיגע רעגירונג און זי האט דעריבער בעשלאסען צו זוכען וועגען פון פערשטענדיגונג מיט די שכנים.

אין דער ערשטער רייה קומט אין בעטראכט רוסלאנד. נישט נאר דער-פאר, וואס רוסלאנד וועט צוליב די אי-בערגעריסענע בעציהונגען מיט ענגלאנד איינגעהן אויף אן׳אפמאך, וואס זאל זיין גינסטיג פאר פוילען, נאר משום דערפאר, ווייל רוסלאנד איז געוועהן און מוז אויך ווערר זיין דער אבזאץ-מארק פאר אונזער אינדוסטריע, אין דער ערשטער רייה טאקי פון דער לאדזער.

דער צנין-וואיקאוו איז סוף כל סוף געווען א פראוואקאציע ערגעהענדער עפיזאד, וועלכער קאן נישט זיין קיין מניעה צו דער רעאליזירונג פון דאזיגען אפמאך.

לויט די ערקלערונגען פון פוילישען באטשאפטער אין מאסקווע, ה׳ פאטעק געהען ווירקליך די אונטערהאנדלונגען אויף א גוטען וועג, און ס׳איז צו ער-ווארטען בקרוב די פרוכטען פון די דא-זיגע ארבייטען.

אויך מיט ליטע זאל זיך האמען די לאגע געענדערט צום גוטען. אין דער פרעסע האבען זיך די טעג בעוויזען ידיעות, אז ליטע איז גרייט זיך אפצו-זאגען פון איהרע פרעטענזיעס אויף ווילנע און זי וויל אנקניפען נארמאלע בעציהונגען מיט דער ווארשאווער רע-גירונג.

אז די אפמאכען מיט רוסלאנד און ליטע וועלען האבען א השפעה אויף די אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד, איז א פערשטענדליכע זאך.

דאס ארבייטערטען אין נארמאלע בע-ציהונגען מיט אונזערע שכנים וועט זעלבסטפערשטענדליך נישט פערפעהלען צו ברענגען פאזיטיווע רעזולטאטען, הן אין עקאנאמישען, הן אין פאליטישען זין. נאר ביי בעזונדע און נארמאלע בע-דינגונגען וועט פוילען זיין ביכולת אויס-צונוצען די נאטור-רייכטימער פון לאנד און צו דערהויבען דעם מצב פון אונזער מלוכה.

די פוילישע אויסערן-פאליטיק געהט אויף דעם וועג און דאס איז ווערט בע-גריסט צו ווערען. **בן-משה.**

קיין שום לעדער
וועט דאס נישט בעווייזען
וואס דער גומי-אבצאס
„Berson"

יודישע נייעס.

א נייטראלער קרן-היסוד-קאמיטעט אין וויען.

וויען. (יטא) דא איז פארגעקומען א בעראטונג וועגען ארץ-ישראל-אויפבוי, צוגייפגערופען דורך דעם פארזיצענדער פון עסטרייכישער בני-ברית-לאושע ד״ר ערמאנד קאהן. אין דער בעראטונג האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון פאלגענדע ארגאניזאציעס:

„בני ברית", געזעלשאפט פון פריינד פון ארץ-ישראל-אויפבוי, אוניאן פון די עסטרייכישע יודען, ציוניסטישער לאנדעס-קאמיטעט און עסטרייכישער קרן-היסוד.

לויט׳ן פארשלאג פון ד״ר גאלדהאמער איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א נייטראלען קרן-היסוד-קאמיטעט, וואס זאל פעראייניגען אלע כחות, וועלכע זענען פעראינטערעסירט אין דעם ארץ-ישראל-אויפבוי.

א שוהל-בנין צעשעדיגט צוליב אן׳ערד-ציטערניש.

בודאפעסט. (יטא) אין ווארנא-לאמא, וועספרעמער קרייז, איז פארגע-קומען אן׳ערד-ציטערניש, וואס דויערט געדויערט 6—5 סעקונדען. 50 הייזער זע-נען שטארק צעשעדיגט געווארען דורך דער ערד-ציטערניש. צווישען אנדערע איז אויך שטארק צעשעדיגט געווארען דער בנין פון דער יודישער סינאגאגע.

ווענגן דער לאדזער רעטונגס-אקציע.

אין דער פרעסע האבען מיר געלייענט איבער דער טעטיגקייט פון לאדזער רעטונגס-קאמיטעט און געזעהען, אז זיין גרונד-קאפיטאל 483 טויזענד זלאטעס איז צעטיילט אויף קהן-פראצענטיגע הלוואות, וואס געבען גוטע רעזולטאטען.

די געגעראל-פערזאמלונג האט געבע-טען דאנקען אונזערע אמעריקאנער ברי-דער, וואס בילדען דעם „דזשאינט", ווי אויך די פערטרעטער פון „דזשאינט" פאר איירא‎פא; איך וויל מוסיף זיין, א דעם ערשטען דאנק קומט דעם „לאדזער טאגעבלאט", וואס איז די אמת׳ע מוטער פון דער רעטונגס-אקציע אין לאדז. אין דער רעדאקציע פון „לאדזער טאגעבלאט" האט מען די ערשטע זיצונגען אפגעהאל-טען, דא האט מען געהערט די ערשטע וועה-געשרייען פון פערצווייפעלטע יודען דאן פערדינען אנערקענונג די פערזאנען, וואס זענען געשטאנען אין דער שפיץ פון רעטונגס-קאמיטעט און אונערמידליך געארבייט.

איך וואלט פערשפארט צו ערקלערען, ווי גרויס ס׳איז די מצוה פון גמילת חסדים. יעדער יוד ווייסט, אז גמילת חסד געהער צו די זאכען שאין להם שיעור, ווער ס׳איז אבער געשטאנען נאהענט צו אזעלכע קאסעס, קען נישט איבערגעהן גלייכגילטיג און נישט ארויסזאגען זיין מיינונג און ערמאהנונג.

כ׳בין געווען עטליכע יאהר אין דער פערוואלטונג פון א קהן-פראצענטיגע גמילת-חסדים-קאסע און איך׳ם ראט פון א לינה- און שמאר-קאסע. מיט מיינע אויגען האב איך געזעהן ווי קליינע מענשעלעך זענען געוואקסען, ווי פון ערימע בעלי-מלאכות זענען נגידים׳לעך געווארען און ווי פון מכנאע מקבלים זענען געווארען דאנקבארע נותנים.

אזא לינה-קאסע דארף איצט לאדז נויטיג, ווי דאס לעבען, אבער דער גרונד-קאפיטאל איז צו קליין, וואס מעהר געלד מ׳וועט בארגען דעם קליינעם עולם אלץ וועניגער וועלען מיר זיין בעלי-הוצאות פאר צדקה-חברות: די חולים׳ס די יתומים-הייזער, וועכנערין-קליניק׳ן אפילו ס׳זקנים-הויז, אלע חברות צוזאמען וועלען איינשפארען געלד, אויב ס׳וועט דעם קליינעם עולם, וואס מעהר ארויס-העלפען מיט א מזומנים גראשען.

די קליינהענדלער, קרעמער און בעלי מלאכות, אז זיי מעהלט נישט דער גראַ-שען, קויפען זיי איין זייערע פראדוקטען ביליגער און בעסער און הויפטזעכליך צו דער ריכטיגער צייט, קענען זיי זיך בעסער ערנעהרען. זייערע וואוינונגען היגיענישער האלטען און עס קומען מער וועניגער קראנקהייטס-פאלען. און אויב ס׳טרעפט זיי יא אן׳אויסערגעוועהנליכן אויסגאבע אדער עפעס אן׳אונגליק, קע-נען זיי זיך אליין ראטעווען און מ׳דארף אויף די צדקה-חברות. פאר וואס זאלען מיר געבען עשו׳ן, נישט יעקב׳ן?

אפילו דער בחנם׳דיגער פראצענט איז זייער צוטיל. זיי האבען פיינט מתנות ס׳מאג זיי קאסטען א קלייגער פראצענט, נאר וואס מעהר זאל מען זיי בארגען און וואס שנעלער זאל מען זיי אבמאר-טיגען. די צייט איז ביי זיי טייער און בזיונות ביים בארגען קען קיינער נישט פערטראגען.

דעריבער אפעלירען מיר צו די פאר-שטעהער פון דער רעטונגס-אקציע נישט אפצושטעהען און פערגרעסערן דעם גרונד-קאפיטאל אויף אלע אופנים ווי עס לאזט זיך. די נותנים דארפען זייערע געבען נישט בעטראכטען אלס צדקה, אדער מתנות, נאר אלס סאציאלען חוב שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא!

ב. א. גליקסמאן.

דער גומערוס קלאוזוס אויפ׳ן קראקאווער אוניווערזיטעט.

קראקא. (יטא) צוליב׳ן מאנגעל אין פלאץ איז אויפ׳ן מעדיצינישען פאקול-טעט פון דער חוגער אוניווערזיטעט איינגעפיהרט געווארען אויפ׳ן קומענדי-גען שול-יאהר א „גומערוס קלאוזוס". ווי די בוז-איצטיגע פראקטיק האט געוויזען איז דא גרויסער מורא צו האבען, אז דער „גומערוס קלאוזוס" וועט אנגעווענדעט ווערען גאר בעטאנט יודישע סטודענטען, וועלכע ווערען איבערגעגאנגען סיי ווי סיי נישט צוגעלאזט צו די ארבעטען אין פראזעקטאריום, מחמת די קריסטליכע סטודענטען פערלאנגען פון זיי, אז זיי זאלען צושטעלען יודישע מתים.

דער מאלער יהודה פען.

רייזע-בריף פון סאוויעט-רוסלאנד. — פון ראובן בריינין.

II.

דער קינסטלער האט צו מיר גע-רעדט אין א זאפטיגען, מאלערישען, קערניגען יודיש, געברויכענדיג סקאר-באווע, כאראקטעריסטישע אויסדרוקען. ער האט געשאטען מיט ווערטלעך פון דער גמרא, מיט פסוקים פון תנ״ך, מיט ווענדונגען פון דער רבני׳שער און פון דער מוסר-ליטעראטור. ער האט אין דער יוגענד געלערנט אין בית-המדרש, און ווען ער איז געווען א העלפער ביי א שילדען-מאלער אין דינאבורג פלעגט ער אין די פרייע שעה׳ן אריינקוקען אין די אלטע ספרים.

ער האט זיך גלייך ארויסגעוויזען אלס גרינדליכער קענער פון יודישע טיפען, יודישע זיטען, מנהגים, יודישע פאלקס-לידער, פאלקס-ווערטלען. ער איז שטאלץ אויף זיינע וויטעבסקער, ד״ר חיים זשיטלאווסקי, אויף זיין גע-גיאלען שילער שאגאל (וועלכער קאן אויך אויסגעצייכענט יודיש, כאטש ער לעבט צווישען און מיט עכט פראנצוי-זישע קינסטלער, ווי איך האב זיך גע-קענט איבערצייגען ווען איך האב איהם בעזוכט אין פאריז) און אויף דעם פער-שטארבענעם אן—סקי׳ן (ראפאפארט). „אלע זענען זיי דריי געבליבען דער מאמע-לשון", האט דער קינסטלער מיט שטאלץ און צופרידענקייט בעהויפטעט. יעדער פון די אויבענדערמאנטע וויטעב-סקער — האט מען בעמערקט — זענען קענער פון דער יודישער אייגענארטיג-קייט, זענען פאלקסמענשען פערבליבען, טראץ זייער בעריהמט ווערען אין דער וועלט און טראץ זיי האבען זיך בעג-שעפטיגט און שטודירט לעבענסלאנג פרעמדע קולטורען.

* * *

מען האט מיר בעוויזען אלץ אויף איין מאל בעוויזען. זיין וואוינונג (וועל-כע בעשטעהט פון סינף גרעסערע צי-מערען) איז אנגעפאקט, פון אונטען ביז אויבען, מיט בילדער, וואס ער האט אין פערשידענע צייטען געמאלען, בילדער אפילו אין דער קיך. אלע ווענט זענען צוגעדעקט מיט אייל-בילדער, בילדער שטעהען און ליגען אין אלע ווינקלען פעק-ווייז.

מען פערקויפט נישט זיינע בילדער פאר קיין געלד; ער האט זיי נישט פערקויפט אפילו אין יענע צייטען, ווען געלד איז נאך געווען בנמצא אין ווען עס זענען געווען פיל בעלנים אויף זיינע בילדער. ער קען זיך נישט, און וויל זיך נישט שיידען מיט זיינע בילדער, פון זיינע שאפונגען. ער מוז זיי אלע האבען ארום זיך. „און אויף וואס דארף איך געלד? און וואס וועל איך מאכען מיט געלד ווען איך זאל עס האבען?" פרעגט מיך דער קינסטלער.

די סאוועטען-רעגירונג האט בעשטימט זעכציג דאלאר א חודש פאר׳ן קינסט-לער פען אלס אנערקענונג פאר זיין קונסט.

פען איז נישט קיין קאמוניסט, נישט קיין באלשעוויק, נישט קיין פארטיי-מענש, נישט קיין ליבהאבער פון פאלי-טיק — ער איז נאר קינסטלער און אן׳ אלטמאדישער יוד. ער ליבט די קונסט און ער ליבט די פרומע יודען, ער ליבט די פרומע יודען, ער ליבט די קאמוניס-טען, ער ליבט יודען, ער ליבט גוים, ער ליבט דעם אלטען בית-המדרש און ער ליבט די נייע באלשעוויסטישע אינ-סטיטוציעס: ער פערגעטערט דעם ווילנער גאון און פערגעטערט לעניג׳ען; ער רעדט מיט א קינדישער בעגייסטערונג וועגען ר׳ יונתן פראגער וועגען רבי עקיבא איגער, און מיט נישט וועניגער בעגייסטערונג און התפעלות וועגען דער גדלות און גאונות פון לעאן טראצקי און דער גוטהארציגקייט פון לונאטשאר-סקי, וועלכער איז א גרויסער אוהב ישראל און וועלכער מאכט נישט קיין אונטערשיד צווישען יודישע און נישט יודישע קינסטלער.

פען מאלט די יודישסטע טיפען, די העלדען פון דער יודישער געשיכטע; ער מאלט די העלדען פון דער רוסישער רעוואלוציע, ער מאלט רבנים און ער מאלט שוסטער-קאמוניס-טען; ער מאלט סצענעס, סיטואציעס פונ׳ם אמאליגען עכט-יודישען, רעליגיע-זען לעבען און ער מאלט סצענעס און סיטואציעס פון באלשעוויסטישען לעבען, דעם נאטעס ארבייטער, די נייע יוגענד.

ער טענה׳ט: אלע זענען מענשען אלע זענען גאט׳ס קינדער און די קונסט פרעגט נישט נאך דער רעליגיע, נאך דעם פאליטישען גלויבען. די קונסט געפינט אין יעדען א נשמה, אין יעדען שעהנקייט, אין יעדען—די לעבענס-סודות.

פען איז זעהר פראדוקטיוו, זעהר פראדוקטיוו, זעהר פלייסיג און זיין וואוינונג איז אן׳אנגעשטאפטער מוזיי. אלץ איז בעדעקט מיט שטויב; אלץ איז אומארדנונג. קיין זאך נישט אויפ׳ן פלאץ. זיין שרייב-טיש איז בעדעקט מיט בראשורען, מיט ביכער, מיט מאנוסקריפ-טען, מיט בריף פון פריינד און מיט צייכנונגען. אלץ צעמישט, פערמישט און צעפלאנטערט. ער האט פאר מיר ארויסגעצויגען שאגאל׳ס בריף צו איהם, וועלכע זענען פול מיט ליבע פון א שי-לער צו א לעהרער, פול מיט זעהנזוכט נאך דעם אמאליגען יודישען לעבען. ער האט מיר בעוויזען די בילדער, וואס ער האט בעמאלען פון שאגאל, ווען ער האט איהם מיט א פאר יאהר צוריק בעזוכט, ווי אויך די יוגענד-ארבייט פון שאגאל, וועלכע ער האט אפגעהיט. פען איז איבערגליקליך, וואס זיין שילער שאגאל האט געמאכט א רעוואלוציע אין דער מאלעריי, און וואס נאך שווע-רע, הארטע יאהרען פון קאמף האט ער בעזיגט די וועלט און איז איצט דער אריגינעלסטער און אנערקענטסטער קינסטלער נישט נאר אין פראנקרייך, נאר אין אלע קולטור-לענדער.

א 15-יעהריג יודיש מעדעל ענטלאפען שמד׳ען זיך.

ווילנא. — מאנטאג פריה האט הרב רובינשטיין דערהאלטען א טעלעפאנישע ידיעה פון א נאהנטער פראווינץ-שטאט, און וואנען א יודישער פאטער איז דעם רב מודיע, אז זיין 15-יאהריגע טאכטער איז נאך וואס אנטלאפען מיט א קריסט קיין ווילנא, כדי זיך דא צו שמד׳ען. דאס מיידעל איז אנטלאפען מיט׳ן באהן פון דער פאטער, וועלכער האט זיך דער-וואוסט אביסעל צו שפעט און האט דעם צוג פערזאמט, בעט דעריבער דעם סע-נאטאר אנצונעמען אלע מיטלען, כדי צו ראטעווען א יודישע טאכטער פון שמד.

הרב רובינשטיין האט גלייך וועגען דעם געמאלדען דער פאליציי, וועלכע האט וועגען דעם ענין אנגעהויבען אן׳ ענערגישע אויספארשונג, אבער פארלוי-פיג אן רעזולטאטען.

ווי ס׳ווייזט זיך ארויס, האבען זיך די פאליציאנטען בעקומען צו דער מלאכה מיט א שעה שפעטער, ווי דער צוג איז אנגעקומען, אזוי, אז דאס מיידעל האט דערווייל בעוויזען ערגיץ וואו גוט צו ווערען.

אעראפלאן „דער יודישער הארעפאשניק".

אין מאסקווער „עמעס" לייענען מיר: אין צוזאמענהאנג מיט דער קאמפאניע, וואס ווערט געפיהרט אין רוסלאנד אויף בויען לופט-עסקאדרעס אלס „ענטפער טשעמבערלענען", האט די צ״ב פון די יודסעקציעס בעשלאסען:

בעגייען צווישען די יודישע ארבייטער, קוסטארען און פויערים די זאמ-לונג אויף אויסבויען אן׳אעראפלאן אונ-טער׳ן נאמען „דער יודישער הארעפאש-ניק".

אין 1924 יאהר האט די יודישע קאמפרעסע אנגעהויבען א קאמפאניע פאר שאפען אן׳אעראפלאן אונטער׳ן נא-מען „עמעס"—„וועקער"—„קאמפאן". די דאזיגע קאמפאניע איז צוליב בעשטימטע סיבות אפגעשטעלט געווארען אין מי-טען און מען האט בעוויזען צונויפקלײ-בען א-סומע 2648 רובעל. די סומע ווערט נאטירליך, איצט פערברויכט ווע-רען אויפ׳ן אן׳אעראפלאן „דער יודישער הארעפאשניק".

א 16-יעהריגע שיקסע ערקלערט זיך אלס „הייליגע" און שאפט א נייע רעליגיעזע סעקטע.

זי בעקומט א גרויסע השפעה אויף די איינוואוינער אין פינלאנד און קלויבט אן א היפשע פערמעגען.— איצט ווייזט זיך ארויס, אז די „הייליגע" איז געווען א פשוט'ע מערדערין.

גאנץ פינלאנד ערווארט מיט דער גרעסטער שפאנונג דעם פראצעס, וואס וועט דארט מקרוב פארקומען געגען א געוויסער דינסט מאריא אקערבלום, וועלכע האט זיך פערנומען מיט כשוף און איז אויך בעגאנגען א רייע מארדען און פערברעכענס אין נאמען פון עפיס „א גלויבען".

די דאזיגע אקערבלום איז, זייענדיג א 9 יעהריג קינד אנגענומען געווארען אלס דינסט-מיידעל ביי א וואלד-וועכטער, נישט ווייט פון דער שטאט אסטערבאטען. איינמאל איז זי געקומען צולויפען אין דער וואוינונג פון איהרע בעל-הבתים א צופלאמטע, מיט שטראהלענדיגע אויגען און ערקלערט, אז זייענדיג אין שטאל פון די בהמות, האט זי געזעהן אנ'אויסערגעוועהנליכע וויזיע, דהיינו — גאט האט זיך צו איהר בעוויזען און איהר געהייסען שאפען א נייע סעקטע פון גלויביגע...

די ידיעה וועגען דעם האט זיך בליץ-שנעל פערשפרייט אין דער גאנצער סביבה. פון אומעטום זענען געקומען מחנות פויערים, וועלכע האבען זיך אנגעשלאסען אין דער נייער סעקטע.

איהר ברויט-געבער, דער וואלד-שומר האט „פינאנסירט" דעם בנין, וועלכער איז אויפגעבויט געווארען פאר די אנהענגער פון דער דאזיגער „נייער אמונה". די השפעה פון דער 17 יעהריגער אקערבלום איז בסדר געוואקסען און האט ארומגענומען אלץ גרעסערע קרייזען.

עס זענען צו איהר געקומען הונדערטער רייכע לייט פון לאנד, וואס האבען אוועקגעשאנקען זייערע פערמעגענס, און גאנצע מחנות פון ארימעלייט זענען נישט אפגעטרעטען פון זייער „הייליגער" אויף איין מינוט. דערווייל האבען איהרע נעגבער(?) גענומען פערשפרייטען קלאנגען, אז די אנפיהרערין פון דער רעליגיעזער סעקטע איז א געוועהנליכע שווינדלערין, אז זי האט אויף איהר געוויסען א סך מארדען.

איינמאל האט מען געפינען א הרוג נישט ווייט פון איהר „קירכע", און אין א גאנץ קורצער צייט דערנאך האט מען אויסגעפיהרט א רייה רויב-אנפאלען, וועלכע האבען געפיהרט אויף די שפורען פון דער „געטליכער" אקערבערג, אבער קיין שום פאקטישע בעווייזען האט די פאליציי נישט געהאט געגען איהר און דעריבער איז זי געבליבען אויף דער פריי, און האט נאך פערשטארקט איהר הערשאפט...

זי האט בעוויזען אנצוזאמלען פאר זיך גרויסע פערמעגענס און זיך געקויפט א גרויסארטיגע ווילע נישט ווייט פון העלזינגפארס.

גאנצע טעג איז זי ארומגעפאהרען אין איהר פראכט-אויטא, ארומגערינגעלט פון אונצעהליגע דינער און גלויביגער.

אבער נאכדעם ווי עס זענען פארפאלען(?) אויף א געהיימניספולען אופן צוויי קינדער פון וואלד-וועכטער, האט די פאליציי בעשלאסען זי צו ארעסטירען און צו מאכען א גענויע רעוויזיע אין איהרע געהיימע אפארטאמענטען. די רעוויזיע האט געבראכט איבעראשענדע רעזולטאטען: מ'האט דארט ענטדעקט געהיימע קאמערן און קעלערן.

אין איינעם פון די דאזיגע קעלערן האט מען געפינען די פערלוירענע קינדער, וועלכע זענען געווען צוגעבונדען מיט קייטען צו דער וואנד...

די ארעסטירטע האט געפרובט אנטלויפען פון צוג, אין וועלכען מ'האט זי געפיהרט, אבער מ'האט איהר גלייך געכאפט.

איצט ערווארט מען אין גאנץ פינלאנד מיט אונגעדולד דעם דאזיגען סענסאציאנעלען פראצעס.

איז פאראהאן זיך וואס צו שרעקען, ווען עס דונערט און בליצט?

ווי אזוי האט די וויסענשאפט פעסטגעשטעלט, וואס עס איז אזוינס א בליץ.

נאך מיט הונדערט צוויי הונדערט יאהר צוריק האבען מענשען בעטראכט דעם בליץ אלס אנ'אומנאטירליכע ערשיינונג, אלס א מין ווארנונג פון הימעל. גאט איז אודאי ברוגז אויף די מענשען פאר זייער שלעכטער אויפפיהרונג, פאר נישט אבהיטען זיינע הייליגע געבאט, בייזערט ער זיך דאס אין דער פארם פון דעם מכשיגען, הילכיגען דונער און אפעמט ארויס פייעריגע, רויזיגע צונגען, וואס מיר רופען אן בליצען. אין דער צייט פון א שטורם פלעגט מען טאקע שטארק מורא האבען, מאנכע פלעגען זיך בהאלטען אין טיפע קעלערס, איינציגע פלעגען תשובה טון אויף זייערע זינד און פערשפרעכען צו זיין אויף ווייטער גוט און פרום. מערקווירדיג, אלע האבען געוואוסט, אז דער רעגען איז א ברכה פאר דער וועלט, אז אהן איהם קומט הונגער און ליידען, און דאך ווי עס פלעגט נאר אנהויבען דונערן, איז מען שוין נישט געווען צופרידען מיט איהם.

איז געקומען צוגעהן בענדזשאמין פרענקלין און דער ערשטער בעוויזען, אז דער בליץ איז נישט מעהר, ווי א מאסע עלעקטריציטעט, וואס האט זיך אנגעקליבען אין די וואלקענס און שפארט זיך פון דארט ארויס, פראוואצירענדיג דעם שטארקען טומעל פון דונער.

איצט איז די וויסענשאפט געגאנגען אזוי ווייט, אז זי האט אויסגעפינען דורך עקספערימענטען די מאס ענערגיע און קראפט, וואס דער בליץ טראגט אין זיך. וואס גרעסער און בלענדענדער דער בליץ איז, אלץ מעהר ענערגיע האט ער אין זיך און די געלעהרטע קענען איצט מיט דער גרעסטער פונקטליכקייט אויסרעכענען די גרויס פון דעם קרייז, וואס דער בליץ נעמט ארום אין דעם חלל. אום דאס אויסצוגעפינען, האט מען, ווי געזאגט, געמאכט עקספערימענטען. מען האט פראדוצירט געקינסטעלטע בליצען, געמאסטען און אזוי ארום דערנאך געקענט בעשטימט אנגעבען דעם דיאמעטער פון דעם נאטירליכען בליץ.

מען קען פון דעם אמת נישט אוועקגעהן, עס פאסירט יעדען זומער אין יעדען לאנד, אז עטליכע מענשען ווערען געטראפען פון בליץ אין פעלד, מאנכעס מאל אפילו אין הויז, און ווערען געטויט אדער פערוואונדעט. איז וואס דערפון? דארף מען דעריבער מורא האבען פאר דעם און בעטראכטען עס אלס אומנאטירליכקייט? וויסען מיר דאך שוין, אז דער בליץ איז עלעקטריציטעט, ווייסען מיר דאך אויך, אז מיר געברויכען איצט עלעקטריע איבער דער גאנצער וועלט, אונזערע הייזער ווערען בעלויכטען פון עלעקטריע, צוגען ווערען פון דעם געטריבען, די מאשינעריע אין די פאבריקען קענען זיך איצט אהן דעם נישט בעגעהן. הכלל, עלעקטריע איז אין אונזער צייט דער גאנגבארסטער ארטיקעל און ווערט בעטראכט אלס די שענסטע און בעסטע מתנה פון דער נאטור.

נו, פאסירט דען נישט גאנץ אפט, אז מענשען קומען אום פון אנריהרען זיך צו אנ'עלעקטרישען שטראם אויף עלעקטרישע סלופעס? מען ליינט ברוך השם זעהר אפט וועגען אזעלכע פאסירונגען, טראגעדיעס, ווער קיינער איצט נישט וואגען צו קלערען אפילו, אז דאס איז אומנאטירליכקייט, מען איז נישט מעהר, ווי פארזיכטיג, אז עס זאל נישט שאדען ברענגען, אבער מורא — דאס נישט. ווי באלד אזוי, וואס איז דא צו חדוש'ען זיך, אנ'עלעקטרישער שטראם פון א בליץ דער'הרג'עט ווען נישט ווען א מענשען? אזוי זענען זיי שוין די נאטור-עלעמענטען, זיי ברענגען געוואלדיגע נוצען דער מענשהייט, אבער מאנכעס מאל ווערען זיי אונזערע דם שונאים. וואסער איז דאך זיכער נוצליך, דער טייך איז דאך אודאי א קוואל פון פרנסה, צוגיסט זיך אבער אמאל דער טייך, פערשווענקט ער שטעט און דערפער און פערשאפט אונז די גרעסטע צרות און הארצוועהטאג. דאס זעלבע אויך פייער.

היינט ווייס מען שוין, אז בליץ איז עלעקטריע און פאר עלעקטריע דארף מען זיך נישט שרעקען, מען דארף בלויז זיין פארזיכטיג.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(61-טע פארזעצונג).

איך וויל אייך זאגען, אז דאס גלייכסטע וואלט געווען, אז מיר זאלען זיך מעהר קיינמאל נישט זעהן — האט די גרעפין טרויעריג געזאגט.

— אך, ניין! אויף קיין פאל! — האט נאגי אויסגערופען פעסט און ענטשלאסען.

— איך בעט אייך, נאגי, האט די גרעפין געזאגט מיט א ווייכע, מילדע שטימע. איך בעט אייך, לאמיר זיך צעשיידען אויף אייביג!

— דאס, גרעפין, האט איהר מיר געדארפט פריהער זאגען, ווען עס איז געווען צייט. איך האב אייך אמאל געבעטען, מיר זאלען זיך צעשיידען, איהר האט עס נישט געוואלט. איהר האט מיך געבעטען, אז איך זאל בלייבען. איהר האט אפילו געצוואונגען, אז איך זאל בלייבען נעבען אייך. יעצט, ווען איהר הייסט מיך אוועקגעהן פון אייך, וועל איך בלייבען מיט אייך. יעצט איז שוין צו שפעט.

מיר זענען יעצט פערבונדען צוזאמען אזוי ענג און אזוי פעסט, אז נאר דער טויט קען צערייסען דעם בונד.

ער האט זיך אויפגעהויבען און זיך געשטעלט נעבען איהר.

— איהר זענט אמאל געווען אין נויט און אין עלענד. איך האב אייך גערעטעט. איך האב אייך אוועקגעפיהרט אויף אונז הויכען בארג, אז איהר זאלט יעצט אלעמען ליגען אונטער אייערע פיס. דאס איז נאך נישט גענוג פאר מיר. איך וויל אייך פיהרען נאך העכער. איך וויל אייך מאכען גרויס, שטארק און מעכטיג. איהר מוזט מיך האבען. לאז נאר עפעס פאסירען, דענט איהר פערלוירען. איך וועל שטענדיג געפינען מיטלען, ווי אזוי זיך ארויסדרעהען פון געפאהר. איהר אבער קענט עס נישט. איך זאג אייך נאכאמאל. אונזער בונד קען צערייסען נאר דער טויט. עס שטעהט אייך פריי צו טון, ווי איהר פערשטעהט. אבער אזוי לאנג ווי איהר לעבט, מוזט איהר מיך האבען נעבען זיך.

נאגי האט געקוקט דער גרעפין גלייך אין די אויגען אריין. ער האט שטודירט, וואס פאר אנ'איינדרוק זיינע ווערטער האבען געמאכט אויף איהר. אין זיינע אויגען האט מען געקענט לעזען שלעכטיגקייט, פריד און פערדרוס צוגלייך.

די גרעפין האט געשוויגען א געווויסע צייט. זי האט גוט געפיהלט, וואס נאגי האט איהר געזאגט. זי האט גוט פערשטאנען, אז ער האט רעכט.

— נאגי האט זי ענדליך געשטאמעלט — נישט גענוג, וואס דער הענקער האט מיך געפייניגט און געפלאגט א גאנצע שעה, ביסטו נאך געקומען מיך פייניגען און פלאגען? דו מאכסט מיר פאררווארפען, אז איך בין געווען ארעם, אז איך בין געווען אין עלענד און אין נויט. דו האסט מיר ארויסגעהאלפען און ארויפגעפיהרט.

— אך, נאגי! פארוואס האסטו מיך ליבער נישט געלאזט אין מיין ארימקייט, אין מיין נויט און אין מיין עלענד? — האט די גרעפין ווייטער געזאגט.

— צו וואס זאלען מיר רעדען פון זאכען, וועלכע מיר קענען נישט ענדערן? — האט נאגי געפרעגט — צו וואס וועלען אונז דינען די דאזיגע ערקלערונגען און ווידערהאלונגען? אייך וועלען זיי געוויס זיין אונאנגענעהם איהר ווייסט דאך אלץ אזוי גוט ווי איך.

— נאגי, עס איז נישט שעהן און נישט אפדעל פון דיר מיר צו ווייזען, אז דו ביסט שטארקער פון מיר. ריכטיגער געזאגט, אז דו האסט מיך אין דיין האנד און איך מוז פאלגען אלץ, וואס דו הייסט מיך. דאס ווייזט א מענשען פון נידריגען שטאנד.

— מאדאם! — האט נאגי שטאלץ אויסגערופען — מאדאם, פערגעסט נים, אז מיר זענען ביידע גלייך. איך בין נישט העכער און נישט נידריגער פון אייך. ווען איהר ארויפקומען אויף דער שטופע, וואוהין איך פיהר אייך, וועל איך שטעהן לעבען אייך. ווען איהר אראפפאלען אין אפגרונד, וועל איך פאלען מיט אייך. מיר זענען נישט נאר צוזאמען פערבונדען, מיר זענען געשמידט אין אייזערנע קייטען. מיר וועלען זיין גליקליך צוזאמען אדער אונטערגעהן צוזאמען.

די גרעפין האט איהם אנגעקוקט און געשוויגען. זי האט איינגעזעהן, אז עס איז אומזיסט מיט איהם פיל צו רעדען. ער וויל בלייבען ביי זיין מיינונג. נאגי האט עס געוואוסט און גוט ארט ביז זי וועט זיך אביסעל בערוהיגען. עס זענען פערגאנגען עטליכע מינוט אין אנ'אונאנגענעהם, פיינליך שווייגען.

— גרעפין — האט נאגי ענדליך געזאגט מיט א ווילדען, וויכען טאן — גרעפין! קענט איהר מיר נישט איבערגעבען אלץ, וואס דער הענקער האט אייך געזאגט.

— אך! ער האט מיר געזאגט שוואס טרויעריגעס! שוואס שרעקליכעס. ער האט מיר דערצעהלט עפעס פון אנ'עשאפאט.

נאגי האט זיך צולאכט.

— וואס לאכסטו, נאגי? — האט די גרעפין געפרעגט — זיינע ווערטער האבען מיך געריהרט ביז צום וויינען, נישט צום לאכען.

— איך וויל נישט וויינען, איך וויל ליבער לאכען.

— עס איז נישט וואהר, נאגי, עס איז נישט וואהר! דיין געלעכטער איז א ביטערער, א בערוהיגער. איך אליין האב בעמערקט, ווי דו האסט געציטערט, ווען ער האט דיר געקוקט גלייך אין די אויגען אריין. איך האב נאר בעמערקט, ווי דו האסט אויסגעהויבען דיין שווערד און האסט זי אראפגעלאזט. יעדעס מאל ווען ער האט זיך געווענדעט צו דיר. צי האסטו געוואלט דיך פערטיידיגען? צו וואס האסטו געוואלט לייקענען די וואהרהייט? דו האסט מורא פאר איהם אזוי ווי איך האב מורא פאר איהם.

— ניין, גנעדיגע גרעפין! איך האב פאר איהם קיין מורא נישט. איך האב איהם נישט געוואלט טויטען אין אייער צימער. איך ווייס, אז איהר האט שוואכע נערווען. איהר וואלט זיך דערשראקען און וואלט נאך געקענט קראנק ווערען, דערפאר האב איך איהם נים דערשטאכען מיט מיין שווערד. פערגעסט נישט, גרעפין, אז איך בין דאך אנ'עדעלמאן! ווי האב איך געקענט לאזען א טויטען קערפער אין אייער צימער? איהר זענט דאך אזוי צארט, אזוי איידעל און אזוי שוואך! איהר וואלט געשטארבען דערפון! אבער גענוג דערמיט! איך בין א פרומער, גנעדיגע גרעפין. איך ווייס, אז מען דארף זיך נישט קריגען און מען דארף נישט זיין בייז איינער אויפ'ן אנדערן. גוטע נאכט, גנעדיגע גרעפין!

ער האט דערלאנגט דער גרעפין זיין האנד. זי האט אבער נישט גענומען. ער איז האסטיג ארויסגעגאנגען פון צימער און פערמאכט אונטער זיך די טיר.

די גרעפין איז געפאלען אויפ'ן דיוואן, האט געגראבען איהר געזיכט אין קישען און געוויינט מיט ביטערע טרעהרען. זי האט געפיהלט, אז זי געפינט זיך אין די הענד פון דאזיגען מענשען, וועלכען זי האט בעהאסט און דאך געציטערט פאר איהם. זי האט איהם פעראכטעט און דאך איהם געמוזט פאלגען. טויזענדער געדאנקען, איינער פינסטערער פאר'ן אנדערן, איינער שווארצער פאר'ן אנדערן, זענען איהר געקראכען אין קאפ, האבען זי געפלאגט און געמאכט אונרוהיגט און נישט געלאזט איינרוהען.

זי האט זיך דערמאנט אן איהר זוהן, איהר איינציגען קינד. וואס זי האט געליבט מעהר ווי אלץ אין דער וועלט.

(פארזעצונג קומט.)

א סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א יודישע פרוי, וועלכע האט חתונה געהאט מיט 4 מענער.

מיט יעדען נייעם מאן איז זי געווארען א בירגערין אין אנ'אנדער לאנד.—זי האט דורכגערייזט א וועלט ביז זי קומט אן קיין ארץ-ישראל. — די „לינכע" געשעפטען, וואס זי האט געפיהרט.

(א בריף פון ארץ-ישראל ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט")

פון זלמן זילבערצווייג.

הונדערטער מענשען האבען געשטאנען און געקוקט בעוואונדערט דעם אינטערעססאנטען פראצעס פון דער 73-יעהריגער פרוי, וועלכע האט יתורים געטאן, האט געהאט 4 מענער, פון וועלכע דער לעצטער איז אנ'אכציג-יעהריגער [illegible]. זי אליין וואוינט אין ארץ-ישראל אנגעזעצלט און צו דעם אלעם האט זיך נאך — ווי מען שמועסט — אנגעהאנגען א פימעל מיט איהר 11-יעהריגער טאכטער.

דער פראקוראר האט מיט פאקטען און דאקומענטען בעוויזען, אז די פרוי, וואס זעהט אויס אזוי ווי א נעבעכל, און איז נישט קיין שעהנע, האט קיין שום אינטעליגענץ קיין שום רייץ פאר מענער, האט דאך אין זיך אנ'אזעלכע כראפט, וואס מאכט איהר פאר איינע פון די געפעהרליכסטע פערברעכערינס, און עס וועט זיין א גליק פאר ארץ ישראל, ווען מען וועט זי ארויסשיקען פון לאנד, צוזאמען מיט איהרע קינדער, וועלכע געהערען שוין אין איהרע וועגען.

דער אדוואקאט פון דער בעשולדיגטער א בולגארישער יוד, בעמיהט זיך פארצושטעלען די גאנצע געשיכטע, ווי א יודישע טראגעדיע, איינע פון יענע טראגעדיעס, וואס דארפען בלויז ארויסרופען צו זיך רחמנות, אבער נישט קיין שטראף.

די בעשולדיגטע אליין האט נישט גערעדט קיין ווארט. אויף די פראגע פון איהר אדוואקאט, פון פראקוראר און פון ריכטער, האט זי געענטפערט טאשמע(?) נישט אנבערציינגענד(?). עס האט זיך געפיהלט, אז מען האט פריהער מיט איהר אלץ איינגעשטודירט. איינמאל איז, לויט איהרע ענטפערס ארויסגעקומען, אז איהר זוהן איז געבוירען געווארען 2 יאהר נאך איהר צווייטען מאנ'ס טויט, און דאס האט ארויסגערופען א גרויס געלעכטער און גערייד.

פיינגע פינגערהוט, אזוי האט זי געהייסען אלס מיידעל. איהר פאטער יעקב איז געווען א פשוט'ער יוד. ער האט געהאט איינציגע קינדער, און עס האט איהם גענוג וועה געטאן, ווען ער האט געוואוהרט, אז פיינגע חבר'ט זיך צופיל מיט די יונגע שקצים פון דארף און בעסאראביען, וואו זיי האבען געוואוינט.

עס זענען אפט פארגעקומען סקאנדאלען און שמוס, ווען פיינגע פלעגט ארויסלויפען שפעט בנאכט. זי האט שטענדיג געהאט פערשידענע אויסרעדען, אז דא איז זי זיך פערגאנגען מיט א חברטע, דא איז זי געווען ביי א חברטע.

דער פאטער, א פרומער יוד, האט געזעהען, אז ער האט נישט קיין עצה, וואו מעהר ער האט געשלאגען זיין טאכטער, אלץ ערגער איז זי געווארען. נאטירליך האט נישט געהאלפען, איז ער אוועקגעפאהרען צום רבי'ן פרעגען אנ'עצה, וואס ער זאל טאן מיט דער טאכטער.

דער רבי האט שטארק אבגעזיפצט ווען ער האט געהערט דאס אומגליק פון זיין חסיד, און ער האט איהם געראטען תיכף פערלאזען דעם דארף, און אריבערפאהרען אין דער גרויסער שטאט, אין קישינעוו, וואו עס וואוינען פיל יודען. און יודען זענען נאך עפעס אנדערש, יודען וועלען ליבער נישט לאזען קיין שלעכטס א יודישער בתולה.

דעם אמת געזאגט, האט די 17-יעהריגע פיינגע, די פערדינסט(?) מיידעל מיט די צוויי צולאנגע בלאנדע צעפ, נישט געהאט קיין שטארקען חשק צו פערלאזען דעם דארף, און נישט אזוי ווייט דעם דארף, ווי די יונגע שקצים פון דארף. זיי זענען דאך געווען אזוי פערליבט אין איהר, זיי האבען דאך זי געהאלטען ווי א כיזערין(?).

אבער דער פאטער איז געווען זעהר שטרענג, אזוי זעהר ווי אויף אלעם, האט ער אלטאג געשפאסט(?), אז זי זאל דערווייל זיך נישט ארויסדרעהען, און אזוי זענען זיי נאך אין קלענען(?) טאג, שפעט אין אווענד, אנגעקומען קיין קישינעוו.

דער פאטער האט פאר דער פאמיליע נישט געמאכט קיין געהיימניס, פארוואס ער איז אזוי פלוצלונג געקומען קיין קישינעוו, און איינמאל שבת נחמו, ווען עס זענען זיך בייס פעטער צונויפגעקומען פיל מיטגלידער פון דער פאמיליע, האט מען גענוי ארומגערעדט דאס אומגליק מיט פיינגע'ן, וואס נעהמט ארום צוהאדערט זינט זי איז אוועק פון דארף און, אי פיל מאל האט זי זאגאר אנגעטער פערשידענע אויסרעדען געפרובט צופאהרען אין דארף לאמיש אויף א טאג צוויי. אלזא איז עס קלאר, אז אויב מען וועט נישט זעהען עפעס צו טאן, וועט חלילה געשעהן א נייע אומגליק, און ווידער, אויב איינער לויפט אויף א קראנקהייט; קען מען זיך דען פון איהר פטרהיטען? פעהלען דען שקצים אין קישינעוו אליין?

דער פעטער, אנ'עלטערער יוד מיט א גרויסע באָרד, א פרייער, א געוועזענער ניקאלאיעווסקער סאלדאט, האט זיך א גלעט געטאן די באָרד, און געזאגט, אז ער האט אנ'עצה:

— מען דארף דיין פיינגע'ן חתונה מאכען, און האריג! (פארמיג?).

אלע אנדערע האבען צוגעשטימט, אז דער פעטער האט רעכט. פיינגע'ס פאטער אליין האט אויך מסכים געווען, אז דאס איז א גוטע עצה.

און עס האט טאקע נישט לאנג געדויערט, האט מען פיינגע'ן חתונה געמאכט מיט איינעם אברהם זאבאראוו. דעם בחור האט מען איינגערעדט כל הגליקען, אז ווירקליך האט פינגע איהם ליב געהאט, ווייל ער האט זיך געלאזט ליב האבען. זי האט מיט איהם געהאט 2 קינדער, מיידלעך, אנגא און זיגא. און אלע צוזאמען זענען זיי געווען פערשריבען אויף אברהם'ס דאקומענטען פאספארט.

אבער דא איז פלוצלונג אויסגעבראכען דער וועלט-קריג. דער מאן איז אוועק אויפ'ן שלאכט-פעלד, און אנדער מען האט זיך ארומגעשלעפט, איז אנגעקומען די שרעקליכע ידיעה, אז ער איז דערהרג'עט געווארען.

פיינגע האט זיך גוט אויסגעוויינט אויף איהר ביטער אומגליק, וואס זי איז געבליבען א יונגע אלמנה מיט 2 קליינע קינדערלעך.

דער פאטער האט אריינגענומען צו זיך די טאכטער-אלמנה מיט די קינדער-יתומים. אבער דאס איז נישט געווען לאנג(?) פאר איהם. דער קריג איז דערווייל ווייטער געגאנגען. די לעבענס-בעדינגונגען זענען געווארען וואס אמאל שווערער, און דער פאטער האט אנגעהויבען פאר איהר צו זוכען א שידוך.

אין קישענעוו איז געווען דעמאלס א יונגערמאן מיט'ן נאמען מישע מיקולינסקי, און אין דער צייט ווען די רוסישע מיליטערישע מאכט האט נישט דערגעלאזט קיין איין יונגערמאן, אז ער זאל איהם נישט אריינציהען אין דער ארמעע, האט זי אבער מישע מיקולינסקי'ן בעפרייט דערפון, ווייל ער איז געווען א קראנקער, און ער האט צו גארנישט נים געטאנט(?) טויגען.

אבער פיינגע'ס פאטער האט געהאט אנ'אנדער מיינונג. ער האט זיך געטראכט, אז צום מיליטער טויג טאקע מישע נים, אבער פאר זיין טאכטער אלס מאן וועט ער טויגען, און קיין גרויסע ארבייט האט מען נישט געדארפט איינצורעדען, אז מישע זאל נעמען פיינגע'ן, כאטש זי איז אנ'אלמנה מיט 2 קליינע

(ענדע — זייט 6)

לאדזער כראָניק.

מאָרגען ווערט געעפענט אַ אינסטיטוט צו היילען ראַק-קראַנקע.

(:) מאָרגען ווערט אויף פּעטריקאַווער 171 געעפענט דער אינסטיטוט פאַר היילען ראַק-קראַנקע מיט ראַדיום. דעם אינסטיטוט וועט זיך אויך געפינען אַ גרייכער רענטגען-אַפּאַראַט.

אַלס ארדינאַטאָר פון דער אַנשטאַלט איז בעשטימט געוואָרען ד"ר קאַליש.

פאַרע-וואַסער ווערט געפּרובט.

(מ) די סאַניטאַר-אַפּטיילונג פון מאַגיסטראַט פירט דורך אַן אַנאַליז פון פאַרע-וואַסער פון אַ ריי פאַבריקען, כדי פעסטצושטעלען צי זיי ענטהאַלטען נישט קיין שעדליכע עלעמענטען.

שטראָפען פאַר נישט ריין האַלטען פּרוכטע.

(מ) די סאַניטאַר-קאָמיסיע פון מאַגיסטראַט האָט בעת די לעצטע קאָנטראָלען פעסטגעשטעלט, אַז פיל הענדלער האַלטען די פּרוכטען נישט געשיצט פון פליגען און שטויב.

אַ ריי הענדלער זענען בעשטראָפט געוואָרען אויף אַדמיניסטראַטיווען אופן.

פייערונג פון פראַנצויזישען נאַצ. יום-טוב אין לאדז.

(או) היינט איז אַ פראַנצויזישער נאַציאָנאַלער יום-טוב, דער יאָהר-טאָג נאָכ'ן פאַלען פון דער באַסטיליע.

אונטער דעם פאָרזיץ פון ווייצע-קאָנסול יאַשטשאָלט האָט זיך געבילדעט אַ קאָמיטעט, וואָס זאָל אויך אין לאדז פייערן דעם דאָזיגען יום-טוב.

טראַמוויי אַרויפגעפאָהרען אויף אַ וואָגען.

(§) נעכטען איז דער טראַמוויי נומער 11, בייַם הויז פון זשגאָווסקאַ 80, אַרויפגעפאָהרען אויף אַ וואָגען. דער רעזולטאַט פון צוזאַמענשטויס איז געווען אַ שרעקליכער. דער וואָגען איז צושמעטערט געוואָרען און דער פורמאַן, אַנאַטאָר שווער פערוואונדעט. אויך דאָס פערד איז אַרוים שטאַרק צעניוקעט.

רשימה פון די מיטגלידער און פערטרעטער אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס, פאַר אומזאַץ- און הכנסה-שטייער.

מיטגלידער געוועהלטע פון שטאָט-ראַט און נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

(נ) ווי בעוואוסט, איז דאָס וואַרשעווער שטייער-אַמט צוגעטיילט לאדז און מיט פון די לעצטע וואַלען נעווען פערגעמען מיט'ן צוזאַמענשטעלען קאַנדידאַטען-ליסטעס אויף מיטגלידער און פערטרעטער אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס פאַר'ן אומזאַץ- און הכנסה-שטייער פאַר די יאָהרען 1927—1929.

נאָך פערשיידענע ענדערונגען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען דורך די נייע 12 פינאַנץ-אַמטען און דורכ'ן פּרעזעס און שעף פון דער פינאַנץ-קאַמער, איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען די ענדגילטיגע רשימה פון די מיטגלידער און פערטרעטער אין די דאָזיגע שאַצונגס-קאָמיסיעס, אין וועלכע עס נעהמען אַנטייל, ווי בעקאַנט, אַ דעלעגאַטען פון שטאָט-ראַט און פון די ווירטשאַפטליכע און פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס, ווי פון פערבאַנד פון דער גרויס-אינדוסטריע, פון די כוחרים-פעראיינען אויף פּעטריקאַווער 73, פּעטריקאַווער 10, די קריסטליכע סוחרים-פעראיינען און האַנדווערקער-צעכען, די יודישע האַנדווערקער-פעראיינען, קליינהענדלער-אָרגאַניזאַציעס, חיזיו-בעזיצער-פעראיינען א.א.וו.

מיר ברענגען דאָ די גאַנצע רשימה פון די מיטגלידער און פערטרעטער פון די נייע-בעשטימטע 12 שאַצונגס-קאָמיסיעס (פון שטאָט-ראַט און פון די פעראיינען):

ערשטער פינאַנץ-אַמט

מיטגלידער געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

מעטאָדער קאַלענבאַך, יאַן לעשינסקי, וולאַדיסלאַוו ראַדזיקאָווסקי, פעליקס קוּבאַשעוויטש, אברהם גאָלדבערג, הערש נירענבערג.

קאַנדידאַטען:

אָסקאַר ערליך, איגנאַצי מראָווינסקי, סטאַניסלאַוו אַמבראָזשאַק, שלמה בערגער, ברוך שלאַדקאָווסקי, אהרן אַסט.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

יהודה אדלער, חיים ברוך קרעל, יהו-... קאַל האַראַכיס, מאַקסימיליאַן קעניג, יאַן הוטניק, טעאָפיל ריכטער.

קאַנדידאַטען:

מיעטשיסלאַוו כאַיאַנסקי, יאַן רעמוס, קאַראָל מאַגעל, משה לאַנדוי, בערנאַרד טיטאַן, איגנאַצי וואַליצקי.

צווייטע פינאַנץ-אַמט

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

סטאַניסלאַוו צירענסקי, טעאָדאָר פרידריך, קאַראָל נאָוויצקי, וויקטאָר גראָשקאָווסקי, יאַקוב הערץ, ב. ש. ברענאָווסקי.

קאַנדידאַטען:

אדאָלף הערמאַנס, אַנטאָני סאַדרענקעוויטש, לודוויק מיללער. ישעיה ראָזענמוטער, יצחק פישער, מיכאל פּלאַטאָ.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

איגנאַצי ראַפּאַפּאָרט, יאַקוב דעגענשטיין, חיים גאָטליב, קאַראָל העמפּלער, יאַן קאָזאַנעצקי, יוליוס לעהרער.

קאַנדידאַטען:

פינקעלשטיין לייב (סוחר) נחום פילאַנסקי, חיים גאָטליב, ישראל לובלינסקי, יוזעף יאַקובאָוויטש, טעאָפיל מאַיעווסקי.

דריטער פינאַנץ-אַמט

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

אַלעקסאַנדער קאָזלאָווסקי, יוליאַן דוואָזשאַק, אַנדזשעי לעוואַנדאָווסקי, יוזעף קאָהן, יוזעף מאַרגוליעס, יואל בערקאָוויטש.

קאַנדידאַטען:

סטאַניסלאַוו יאַנקאָווסקי, באָלעסלאַוו העסאַלאָווסקי, יוזעף אלעניק, הערמאַן זשמיגראָד, יהושע שחיטאַלאָווסקי.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

קאַראָל בערקאָווסקי, אדאָלף חיזע, יאַזעף דעריינג, נח ראָזענבלום, אַרטור גאָלדשטאַט, מאיר גרילאַק.

קאַנדידאַטען:

שמעון מאַסס, יאַקוב מעפעליכט יאַקוב ...

... גאַסטפרוינד, אברהם בראַמבערג, יצחק רינגאַרד, לודוויק דזשיוויניסקי.

פירטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

קאַזימיערז סטאַכעווסקי - סאַבאַלעווסקי, פעליקס מיענטקאָווסקי, בראָניסלאַוו לאָזשינסקי, יוליוס פּאַלמער, יוליוס לעווענשטיין, אהרן ביאַלער.

קאַנדידאַטען

לוציאַן דריגאַס, באָלעסלאַוו קאָמאַר, איגנאַצי מירטענבוים, בראָניסלאַוו קאָששיק, משה לקירמאַן, הערש גאָלדבערג.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

באָלעסלאַוו קאָסטקאָווסקי, מאַריאַן קאָלאָדזשייסקי, באָלעסלאַוו קאָלעשאַ, ד"ר יוזעף זאַקס, שלום קאַלמאַנאָוויטש, יאַקוב גאָלדלוסט.

קאַנדידאַטען:

אדאָלף דרווס, יאַן יאַסטע, ד"ר קאַניעצקי, יוזעף ריזמאַן, מיעטשיסלאַוו פּראָסאַק, גאַרהאַרט וולאָדזשימיעזש.

פינפטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

ראָבערט נעסלער, אדאַם וואָיטשעכאָווסקי, יוזעף גוזאָווסקי, ערנעסט שלאַס, יוסף וויסלאָווסקי, הענריק רעכטמאַן.

קאַנדידאַטען:

אָטאָ וואַגנער, קאַזימיעזש מאַרטשינקאָווסקי, אַנטאָני ראַביש, אדאָלף באַקסלעמער, יאַקוב דונקעלמאַן, הענריק לינדענפעלד.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

אדאָלף נאַדעל, יאַן קינדט, יצחק ענגיעל, פרידריך קאָוואַלסקי, עדמונד ושוקאָווסקי, ישראל פּיאָטראָווסקי.

קאַנדידאַטען:

ד"ר יוזעף מאָשינסקי, ישראל זאַנדבערג, אהרן גלאַטמאַן, יאַקוב דיליאַן, אַלבערט לאַנגהאָף, באָלעסלאַוו נויגעבויער.

זעקסטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

זיגמונט פריצע, יוזעף מאַרקאָווסקי, הערמאַן שיק. לעאָן דעמבאָווסקי, הערצקע טושק, לודוויק חיים.

קאַנדידאַטען:

יוסף ק ינאַסט, אַרטור לאַנגהאָף, סטאַניסלאַוו שמיגיעלסקי, אדאַם וואַלאַס, דוד וישעוויאַנסקי, אברהם סטריבאַרוש.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

יונה לעוו, מרדכי קרול, באָריס ליטווין, מאַריאַן פאָן, קאָנסטאַנטי סאַנבאָרמאַן, יאַן כושאַנאָווסקי.

קאַנדידאַטען:

יצחק גאָלדשטיין, אברהם לייב וואָרקאַ, משה גאָלדהירש, גוסטאַוו ניימאַן, ראָמאַן סעקאָווסקי, יאַן הרענסקי.

זיבעטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער. געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

יאַן רושטשאַק, יאַן זבאַיאָנסקי, יוזעף מראָוקאָווסקי, יאַקוב ליבראַך, לאַזער בעקער, חיים ניצקי.

קאַנדידאַטען:

מיכאל גאָרדאָן, אַנטאָני אַלעקסיניטשאַק, מיכאל נאָוואַק, אַנטאָני סוליגסקי. א. י. עסטרעמאַגילסקי, חיים איוואַנקאָוויטשער.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

אברהם ראָזנער, וולאַדיסלאַוו וועלעניק, זיגמונט אורבאַנאָווסקי, שלום שוואַרצאָווסקי, שמעון פרייזנט, פרידריך שעלער.

קאַנדידאַטען:

יהושע אַלטמאַן, שלמה געמאַן, אַרטור ...

... שמידט, פראַנטישעק זאַיאָנטשקאָווסקי, יצחק וויסבערג, לצבקע באַס.

אַכטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

אדאַם ליפינסקי, בראָניסלאַוו קאָששעראָווסקי, וויקטאָר יאַשעניעוויטש, וולאַדיסלאַוו יאַרמיצקי. אברהם שטיינשניידער, משה בענדעל.

קאַנדידאַטען:

לוציאַן דריל, חצקל האָלצגרעבער, ברונאָ האַפשטיין, מאַריאַן האָזשעניאַק, ש. שידלאָווסקי, אדאָלף פוקס.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

יאַקוב שטערן, פראַנטישעק סלוגלאַ, אברהם קאַכאַנסקי, לייזער איזשביצקי, וויטאָליס קריגער, ישראל בינקע.

קאַנדידאַטען:

י. ה. חמנבערג, וואַלדעמאַר קמיטער, לייב יאַפע, נחום דוד פּאַפּאָווסקי, משה שייניאַק, הענריק רעננער (מעדיקער).

ניינטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

טעאָדאָר קויאָווסקי, וואַצלאַוו קאַסטאַנקאַ, עדמונד באָגדאַנסקי, מענדל קראַסוצקי, לעאָן מאָזער, אברהם ציטרין.

קאַנדידאַטען:

יאַן ליפינסקי, אָסקאַר מאַניק, יוזעף פּאַולאַווסקי, קאַזימיעזש ראַשינסקי, ראובן האָפמאַן (פּרנס), דוד מאַלעטש.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

קאַזימיערז פּאַוולאַק, עדמונד מאָשינסקי, עמיל האַדריאַן, מאַקס האַלפּערין, מאָריצי גאָלדמאַן, ישעיה סענדאָווסקי.

קאַנדידאַטען:

וואָלף מאַרקוסעלד, יוליוס שערער, אברהם קאָהן אברהם לאַס. מאַקס ראָזענפעלד, עדוואַרד פּלאָטיצקי.

צעהנטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

גוסטאַוו אינגאַטאָוויטש, יוזעף לעזאַן, סטאַניסלאַוו באָדקאָווסקי, אדאָלף ריכטער, ס. לעבענהאַפט (אינזשיניער), סטאַניסלאַוו הירשזאָהן.

קאַנדידאַטען:

פערדינאַנד האַנעמאַן, טאַדעאוש יאַרעשינסקי, אַלפרעד ליפּנער, אברהם בערגאַל, לעאָפּאָלד ראָזענבוים, יחיאל תבכעקאָפף.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

ע. אָרענאָוויטש, לייב סקורניק, אדאָלף האַראַק, מאַריאַן גלינסקי, יאַקוב קאָהן, איזידאָר וויינשטיין.

קאַנדידאַטען:

לעאָן לוביענעצקי, וולאַדיסלאַוו וואַגנער. פּיאָטר שימאַנאָוויטש, דוד פּעלמוטער, וואָלף אָלינעווער, סטאַניסלאַוו צערעיסקי.

עלפטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

רודאָלף רעמער, זיגמונד מיינעל, עדמונד וואַסילעווסקי, באָלעסלאַוו אַשעלסקי, אָסקאַר מינזעל, יוליאַן פּריזמאַן.

קאַנדידאַטען:

אַנדזשעי ליוק, ווילהעלם קנאַפּ, הענריק גערבין, וויטאָלד באַרטקעוויטש, אברהם רושעצקי, ה. מ. קאַץ.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער.

דוד וועלער, הערמאַן רייק, אברהם הורדעס, לעאָן ראָסעס, קאַראָל וואָלף, וואַלענטי קאָמשינסקי.

קאַנדידאַטען:

פ. צאַנאַנסקי, ד"ר הענריק קאָהן, אברהם נעלעסאָן, יוזעף אויערבאַך, נפתלי האַנעמאַוויטש, דוד זיסמאַן.

צוועלפטער פינאַנץ-אַמט.

מיטגלידער, געוועהלטע פון שטאָט-ראַט.

פראַנטישעק טורסקי, ווילהעלם שעפּס, עמיל קאַהלערט, אַלעקסאַנדער קנער, אדאַם טעמפעלהאָף, משה מערלאַ.

קאַנדידאַטען:

יאַן מיעטשינסקי, הוגאָן גייזלער, ווילהעלם טשידעל, פראַנטישעק דעמבאָווסקי, מאַטיס פּלאַצקער, יהושע לאַנדוי.

נאָמינירטע פון דער פינאַנץ-קאַמער

אברהם וויטמאַן, יעקב לייב פינקבערג (דעפּוטאַט), וולאַדיסלאַוו ליסאָווסקי, קאָנסטאַנטין פּאָולאַקסקי, קאַזימיעזש מאַניק, מאַקס שאַט.

קאַנדידאַטען:

יוליוס זיידעל, וולאַדיסלאַוו לאַסקי, יאַקוב קרענהויס, קאַפעל פּאַליוואַדאַ, מעטעסלאַוו מיקלאַשעווסקי, כתריאל רובין.

די לעזער פון „לאָדזשער טאַגעבלאַט" רופען זיך אָפּ!

אויף דער ווענדונג פון „לאָדזשער טאַגעבלאַט" צו דער בארעמהערציגקייט פון אונזערע לעזער, צו הילף צו קומען דער פערצווייפעלטער און הילפלאָזער יודישער פאַמיליע — רופען זיך בסדר אָפּ די לעזער. חוץ די פריהערדיגע, זיינען נעכטען איינגעפלאָסען אין אונזער רעדאַקציע:

פון ב. ג.	— 25	זל.
„ ראָזנער	— 2	„
צוזאַמען	— 27	„
פון פריהער	— 323	„
סך-הכל	— 350	זל.

ווער וועלען זיין די ווייטערע?

אַ פריילעכע חוליאַנקע, וואָס ענדיגט זיך מיט אַ זעלבסטמאָרד.

נעכטען האָט דער פּויער וויענצקאָווסקי אין ראַדאָגאָשטש געפייערט דעם בעזונדער-טאָג פון זיין פרוי. צו דער שמחה זענען זיך צוזאַמענגעקומען אַ היבש ביסעל געסט און מען האָט געטרונקען און זיך געלאָזט וואויל בעהן. צווישען אַנדערע איז אויך געקומען פון לאָדז אַ בעוויקער פּראָקאָפּיאַנסקי מיט זיין כלה, וועלכער האָט זיך אָנגעטרונקען ביז שכרות און האָט זיך צוקריגט מיט אַלע געסט.

פּראָקאָפּיאַנסקי'ס כלה האָט זיך אריינגעמישט און נישט דערלאָזט איהר שיכורן חתן קומען צו אַ געשלעג. דער חתן האָט זיך דאַן פאַר מערדרויס צעקריגט מיט דער כלה און דערויף בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד.

ער איז אַרויס אַ וואַקלדיגער אויפ'ן הויף אַריבערגעקראָכען איבער'ן פּלויט און אַריינגעשפּרונגען אי'ן דערנעבענדיגען טייך. די געסט האָבען דאָס בעמערקט און געוואָרפען זיך איהם אַרויסראַטעווען. עס איז אויך געקומען די גאַטאָווע, וואָס האָט איהם אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל וואו ער איז נאָך אַ קורצען צייט געשטאָרבען.

די האָפנונג אויפ'ן ווינטער-סעזאָן

צאָהל אַרבייטסלאָזע איז לאָדז און אומגעגענד פערקלענערט זיך.

(ע) אין פערגלייך צום פערגאַנגענעם חודש איז די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין לאָדז און אין דער אומגעגענד פערקלענערט געוואָרען. דאָס איז אַ דאַנק דעם, וואָס אַ גרויסער טייל פון די אַרבייטסלאָזע זענען בעשעפטיגט בייַ די הייזער-רעמאָנטען, וואָס ווערען לעצטענס אַרומגעפיהרט אין אונזער שטאָט. אויך בייַ די שטאָטישע אַרבייטען זענען בעשעפטיגט אַ היבשע צאָהל נישט קוואַליפיצירטע אַרבייטער.

אויך אין אַלע פאַבריקען אין לאָדזער וואָרעוואָדזטוואָ אַרבייט מען לעצטענס גאַנץ געשמאַק, צוגרייטענדיג סחורות צום ווינטער-סעזאָן, וועלכער זאָגט צו צו זיין זעהר אַ גוטער.

אַרבייטער פון „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אַפּעלירען צום אַרבייטס-מיניסטער.

(ב) נעכטען האָט דער קלאַסען-פּערבאַנד אַרויסגעשיקט אַ בריף צום אַרבייטס-מיניסטער יאַרקעוויטש, אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען, אַז די אַרבייטס-בעדינגונגען פון דעם איבעריגען טייל שטרייקענדע אַרבייטער אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" זענען זעהר שווערע. די פאָרשריפט אַז די אַרבייטער זאָלען אַרבייטען אויף די פריינטע וואַרשטאַטען בייַ 6 מאַשינען, זענען די אַרבייטער נישט ביכולת נאָכצוקומען און דעריבער קומט זיי די אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד, פאַר דער צייט פון שטרייק. דער מיניסטער ווערט געבעטען ווענען דעם צו אינטערווענירען.

אַפּקלאַנגען פון מערדערישען אָנפאַל אויפ'ן פּאָטשטאַליאָן.

פּאָליציי דורכגעפיהרט אַן אַבלאַווע אויף פערברעכער'ס און אַרעסטירט אַ ריי פערדעכטיגע פּערזאָנען.—פערוואונדעטער פּאָטשטאַליאָן צוריק בעקומען דאָס בעוואוסטזיין. ער געדענקט אָבער גאָרנישט וועגען דעם אָנפאַל. — פּאָסט-מיניסטער הייסט געבען דער פרוי פון פערוואונדעטען אַן אונטערשטיצונג פון 200 זל.

(§) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן רויב-אָנפאַל אויף דעם פּאָטשטאַליאָן, האָט די פּאָליציי אַרויסגעפיהרט די פערגאַנגענע נאַכט אַ ריי רעוויזיעס און אַלס רעזולטאַט דערפון אַרעסטירט סטאַניסלאַוו נאָוראַצקי און לאָזער רושעשאָווסקי. וועלכע זענען געזוכט געוואָרען דורך דעם וואַרשאַווער אויספאָרשונגס-אַמט. עס זענען אויך פערהאַפטעט און געבראַכט געוואָרען אין דער תפיסה בייַם אויספאָרשונגס-אַמט לעאָן גאָלאַנט, מיכאל בארזשאָווסקי און לייב סאָרגנאָלד, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין אויספיהרען אַ ריי גנבות און איינבראָכען.

• • •

(פּ) נעכטען האָט ווירעקטאָר פּאָוול דעם פערוואונדעטען פּאָטשטאַליאָן דער פּאָסט-דירעקטאָר. דער פערוואונדעטער איז פּונקטליך שוין געקומען צום בעוואוסטזיין. ער האָט דערקענט דעם דירעקטאָר. ער ווייסט ווי ער הייסט, ווי אַלט ער איז, אָבער דעם אָנפאַל קען ער זיך נישט דערמאָנען.

מען האָפט, אַז הײַנטיגען טאָג וועט זיך זיין געזונט-צושטאַנד אויף אַזוי פיל פערבעסערן, אַז ער וועט קאָנען געבען ערקלערונגען דער אויספאָרשונגס-מאַכט.

• • •

(אז) נעכטען האָט דער דירעקטאָר פון דער היגער פּאָסט בעקומען אַ פערארדנונג פון פּאָסט-מיניסטער ה' מיעדזשינסקי ער זאָל זיך בעמיהען מיט אַלע מיטלען צו ערמעגליכען די גלייכצייטיגע מעדיצינישע הילף דעם פערוואונדעטען פּאָטשטאַליאָן. דער מיניסטער האָט אויך פעראָרדענט, אַז מ'זאָל דעם פערוואונדעטען אַבגעבען אַ בעזונדערער צימער אין שפּיטאָל, און אַז די פרוי זיינע זאָל בעקומען אַ צייטווייליגע אונטערשטיצונג אין דער הויך פון 2 הונדערט זלאָטים.

זאַל פילהאַרמאָניע

נאַרוטאָוויטשאַ 20.

גאַסטראָלען פון די בעליבטע אמעריקאַנער געסט

אַננאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש

שבת, דעם 16-טען יולי 8.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען

איינע פון די וועלט-שלאַגערס, האָט מען שפּילט איצט אויף די ענגלישע בינעס

דער גאָט פון ליבע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון ס. שיינבערג

רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש

הויפּט-ראָלען: מיי—אַ. יאַקובאָוויטש, פּיימאַן—ה. יאַקובאָוויטש.

גרויסע סענסאַציע שבת, ד. 16. 9 אָוו. אַננאַ יאַקובאָוויטש צום ערשטען מאָל אין לאָדז אַלס סאָניע די דינסט מויד אין

געלד ליבע שאַנדע 4 אַקטען מיט געזאַנג פון זלאָטאָרעווסקי.

זונטאָג, ד. 17. יולי 9 אָוונט **די גרינע כלה** 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל

רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש

הויפּט-ראָלען: גאָלדעלע—אַ. יאַקובאָוויטש. זעליג—ה. יאַקובאָוויטש.

מאָנטאָג, ד. 18-טען יולי 9 אָוו. גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

פון 80 גר. ביז 2.50

מינקע די דינסט מויד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון לעאָן קאָברין, רעזשיסירט דורך ה. יאַקובאָוויטש. ראָלען: מינקע—אַ. יאַקובאָוויטש, ד"ר רובין—ה. יאַקובאָוויטש

עס נעמט אַנטייל פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן. מענער אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, גיזהויז, פּאָלאַנסקי, צוויליך.

רעשעסעט-ס יחרער: בעזמאַן. בינע-דעקער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

א סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א יודישע פרוי אין ארץ-ישראל.

(ענדע פון זייט 4).

פינדער.

אבער דער צופאל האט געוואלט, אז פראגע אט דער שלים מזל, דער קראנ-קער, זאל אויפטון מעהר וויפיל אנדע-רע געזונדע. עס איז געווען דעמאלט די צייט, ווען ווער עס האט געהאט דעם קלענסטען צוטרוי צו מאכען געשעפטען מיט דער רוסישער ארמעע, איז שנעל רייך געווארען, און אזוי ווי מישע האט נישט געדינט אין דער ארמעע, נאר ער איז געווען פריי, איז ער שנעל געפא-לען אויף דעם פלאן, אז מען דארף זיך אנהויבען דרעהען ביי דער ארמעע, האנדלען.

אין אנהויב קליין, אבער וואס אמאל גרעסער, ביז ער איז געווארען זייער רייך. פייגע האט אנגעהויבען ווערען א גראנד-דאמע. זי האט זיך איינגעקויפט זעהר פיל ברילִיאנטען, און האט אנגע-הויבען צו לעבען א גרויסען טאג. דער פא-טער איהרער איז דערווייל געשטארבען. עטליכע שוועסטער וואס האבען חתונה געהאט, זענען זיך צופאהרען, און אויך פייגע מיט'ן מאן מיט די קינדער, וועל-כע זי האט דערווייל שוין איבערגעשרי-בען אויפ'ן נאמען פון איהר צווייטען מאן, זענען אוועק קיין אדעס.

דא האט פייגע'ן קיינער נישט געקענט און דא האט זי אנגעהויבען שפי-לען די ראל פון א דאמע פון דער געזעל-שאפט. קיין קינדער מיט איהר צווייטען מאן האט זי נישט געהאט. מישע איז געווען אזוי ארייננעטאן אין זיינע גע-שעפטען, אז ער האט א היבש ביסעל פערנאכלעסיגט זיין פרוי, און זי האט אנגעהויבען צו בעשענקען מיט איהר ליבע פרעמדע.

פייגע מיקולינסקי האט באלד בעקו-מען א נאמען אין דער לעבע-וועלט, און דערצו האט זי זיך אויסגעצייכענט דער-מיט, וואס זי האט איהרע „פריינד" נים געקאסט קיין געלד, נאר פערקעהרט, זי האט נאך מיט א פריינטע האנד געצאהלט פאר די אלע הוליאנקעס, וואס זיי האבען געמאכט.

אבער נישט לאנג האט געדויערט דאס רייכע לעבען פון די מיקולינסקי'ס. אין 1917 האט אויסגעבראכען די גרוי-סע רוסישע רעוואלוציע, און עס איז פערלוירען געווארען פאר מיקולינסקי'ן די מעגליכקייט צו מאכען א לייכטען רובעל. אבער ער האט זיך אזוי שנעל נים אונטערגעגעבען. דורך דער צייט וואס ער האט געהאנדעלט מיט דער ארמעע, איז איהם איינגעקומען צו געהן אין קרוי-מע וועגען, און ער האט זיך שוין צו זיי צוגעוואוינט, אזוי, אז ער האט זיך נישט איינגעגעבען פערלוירען ווען עס האט זיך אנגעהויבען א נייע ווירטשאפט אין רוס-לאנד.

נאך א שמוגעל צייט האבען זיך מישע'ן מיט פייגע'ן צוגעוואוינט צו דער נייער לאגע, און זיי זענען געווארען שמוגלערס. דאס ביסעל ברילִיאנטען, זיי-ערע האבען זיי ערגעץ וואו פערשטעקט. און זיי האבען זיך אנגעהויבען ארויסצו-לאזען איבער רוסלאנד מאכען א רובעל. זיי האבען געהאנדעלט מיט אלעם, וואס עס האט זיך געלאזט, און נישט איינמאל איז אויסגעקומען פייגע'ן מיט איהר קערפער אויסצולייזען זיך פון א גרויסע שטראף, ווען מען האט זיי געכאפט ביי אן עבירה.

מישע, ווי געזאגט, איז געווען א קראנ-קער, האט ער זיך איינמאל צוגעקיהלט און איז אוועקגעשטארבען. און, מערק-ווירדיג, ערשט נאך זיין טויט האט פייגע געבוירען א יונגעלע, וועלכען זי האט א נאמען געגעבען יעקב, און איהם פער-שריבען אלס איהר מאנ'ס זוהן.

ווידער געבליבען אן אלמנה, האט פיי-גע אנגעהויבען לעבען א פריי לעבען, וואו רום קיין געלד האט איהר נישט גע-פעהלט, אבער סוף כל סוף האט זי אנ-געהויבען טראכטען, וואס זי זאל טון. זי האט נישט געוואלט בלייבען אהן א מאן. אבער אזוי ווי אין רוסלאנד איז גע-ווען מיטעלריג, און מען איז נישט גע-ווען זיכער מיט דעם לעבען, האט זי בע-שלאסען צו פערלאזען דאס לאנד.

לייכט איז דאס נישט געווען, אבער זי האט פערמאגט געלד, און נאך עפעס דערצו אויך, און זי האט זיך מיט די קינ-דער ארויסבעקומען אין יאהר 1924 אויף איהר רוסישען פאספארט אלס פייגע מיקולינסקי קיין קאנסטאנטינאפאל.

וואס עפעס קיין קאנסטאנטינאפאל? דא האט זי געהאט א פערהייראטע שוועס-טער אסתר צווייבאק, און זי איז גע-פאהרען צו איהר שוועסטער. 10 חדשים האט געדויערט איהר רייזע, און [illegible] געלד איז איהר אוועקגעגאנגען אויף דעם וועג. און ווען זי איז געקומען קיין קאנ-סטאנטינאפאל, האט זי דארט איהר שוועסטער נישט געטראפען. זי איז שוין געווען פון דארט אוועקגעפאהרען.

פייגע איז געבליבען פערצווייפעלט. וואס זאל זי טון אין א פרעמד לאנד מיט קליינע קינדער? פייגע איז אבער נישט פון די מענשען, וואס זאלען נישט קאנען זיך לאנג טרייסטען, און זי האט בע-שלאסען, אז דאס ערשטע, וואס זי דארף טון, איז חתונה צו האבען, צו בעקומען א מאן און שטוב.

(ענדע קומט)

יודישער יונגערמאן האט חתונה מיט צוויי ווייבער.

איצט משפט מען איהם דערפאר אין קאוונער געריכט.

אין 1920 האט אין ווילנע געוואוינט איינער מאיר וואלט. אין זעלבען יאהר איז ער אוועקגעפאהרען קיין ליטע, גע-קומען צום רעמיגאלער רב הילפערין און געשטעלט דארט א חופה מיט איי-נע א מיידעל חיה שאק, אויך פון ווילנע.

אפגעלעבט צוויי חדשים מיט'ן ווייב איז מאיר וואלט פלוצלינג נעלם גע-ווארען, איבערלאזענדיג זיין יונג ווייב-בעל אלס עגונה.

די עגונה האט לאנג ארומגעזוכט אין ליטע און פוילען איהר אנטלאפענעם מאן, אבער נישט געפונען. זי האט איהם דאן געהאלטען פאר א הרוג און זיך שוין פון איהם מיאש געווען. דער-ווייל האט זי אויך געבוירען א קינד.

ס'זענען אוועק צוויי יאהר. אין 1922 בעקומט פלוצלינג אונזער עגונה א בריף פון איהר מאנדעל, אז ער איז א זעלנער אין דער ליטווישער ארמעע, ענדיגט שוין באלד דינען און וועט אינגיכען צוריקקומען צו איהר.

אין איניגע וואכען ארום איז מאיר וואלט טאקי צוריקגעקומען צום ווייבעל. אפגעוואוינט מיט איהר א קורצע צייט און דאן ווידער נעלם געווארען.

דאסמאל האט די לעבעדיגע עגונה זיך דערוואוסט, אז איהר מאן לעבט אין יאנאווע נעבען ווילנע, וואו ער האט חתונה געהאט מיט אנ'אנדערער מיידעל, פייגע הוט און האט שוין פון איהר 2 קינדער.

די עגונה איז דאן אוועקגעפאהרען צום יאנאווער רב און געמאכט א סקאנ-דאל. דער חברה-מאן איז ארעסטירט געווארען און געגען איהם איז פערפיהרט געווארען א פראצעס, וואס וועט די טעג פארקומען אין קאוונער קרייז-געריכט.

ארויסגעוויזען האט זיך פאלגענדעס:

אין מערץ 1923 איז מאיר וואלט געקומען צום יאנאווער רב מיט פייגע הוט שטעלען א חופה. דער רב האט זיך אפגעזאגט מקדש צו זיין דאס פארל, ווייל וואלט האט נישט געקאנט בעווייזען אז ער איז א בחור. וואלט האט דאן אויסגעזוכט דעם שמש פון קלויז זאב שאפירא, וועלכער האט זיי געגע-בען ערגעץ הינטערן חופה וקדושין. ער האט אויך אויסגעזוכט א פאר ארטיגע יודען אלס עדות אויף דער כתובה, וואלט האט די כלה מקדש געווען מיט א רוסישע זילבערנע 15 קאפעקע מטבע. דערביי האט די כלה נישט גע-וואוסט, אז איהר „חתן" איז שוין א בעווייבטער און א טאטע פון א קינד. מאיר וואלט זיצט שוין 8 חדשים אין טורמע און איהם דראהט 6 יאהר.

נייער פאהר-פלאן

פון 15 מאי 1927 ביז'ן 1 סעפטעמבער.

לאדז—פאבריקס-וואקזאל.

געהען אב קיין:	
ווארשא (בינאכט)	1.40
ווארשא (שנעל-צוג)	7,50
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	9.05
טארנאגושעג (דורך גאלקובעק—סלאשיני)	9.30
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35
קאלושקי	11.50
ווארשא	14.25
ווארשא	15.20
טשענסטאכאוו	16.25
קאלושקי	18.05
ווארשא (שנעל-צוג)	18.55
סקארזשיסקא	19.10
ווארשא	20.10
קאלושקי	23.45

קומען אן פון:	
קאלושקי (בינאכט)	1.55
ווארשא	4.40
קאלושקי	7.21
קאלושקי	8.15
טשענסטאכאוו	9.35
ווארשא	10.40
קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.35
סקארזשיסקא	13.25
ווארשא	14.40
ווארשא	16.38
טארנאגושעג	19.55
קאלושקי	20.25
קאלושקי	22.15
ווארשא (שנעל-צוג)	22.45
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	23.20

לאדז—קאלישער וואקזאל.

געהען אב קיין:	
אסטראוו (בינאכט)	2.01
ווארשא	3.14
ווארשא (שנעל-צוג)	6.41
ווארשא	7.14
פוזען	8.00
קאלושקי	8.10
קוטנא	9.03
פוזען	12.57
בערלין—פאריז (לוקסוס)	13.04
ווארשא	13.15
ווארשא	13,47
קוטנא	14,10
לעמבערג (דורך סקארזשיסקא)	15.25
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	16.40
אסטראוו	18.35
ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיט-וואך, פרייטאג)	19.13
לאוויטש	19.38
קוטנא—דאנציג	20.15
קראקא (דורך ראקישין)	20.35
פוזען	21,58
בערלין—פאריז (שנעל-צוג)	23.14
קוטנא	23.58

קומען אן פון:	
ווארשא (בינאכט)	1.46
אסטראוו „	2.59
פאריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.33
קראקא	6.38
פוזען	6.59
לאוויטש	7.43
קוטנא	8.43
אסטראוו	8.53
ווארשא	10.39
לעמבערג	10.40
ווארשא (לוקסוס, מאנטאג, מיט-וואך, פרייטאג)	11.58
ווארשא	12.44
פוזען	13.32
קוטנא	13,45
קאלושקי	18.05
פוזען	18.40
פאריז—בערלין (לוקסוס)	19.05
קוטנא	20.13
ווארשא	21. 3
קוטנא	22.05
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	22.10
ווארשא (שנעל-צוג)	[illegible].26

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY

F. MOTYL Majster cechowy

Łódź, Zawadzka 19 telef. 55-42

Firma egzystuje od roku 1895.

אויספערטיגונג פון זעמטליכע שלאסער און מעכאנישע אויסארבעי-טונג, זאמי פרעסען און פערמיר-אייזען, צענטריפוגען און פערבער-קעסעל, ווי אויך זעמטליכע מאשין-רעפעראטורען.

ספעציאליטעט: אויטאגענישע שווייסונג אויך שנעלדונג פאר אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך, אל תונו איש את אחיו!

און טאמער וועט דיך דיין חבר אפנארען, זאלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביורא פיעטריר. 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) וועט לויט'ן אויסטאהן געקויפענהאט פרלי-דינגט אלערליי ביטעס, סלאוווּלעס זא-בעזשיצעשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעמורסען — וועגען קאנ-צעסיעס, פעטער אין קאמיסאר.-זשאנדו. ביטעס אין אלע פאליצאי-בעצירקען, שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינווענטורציעס. אקטען דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, חי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

שנעל, רעעל און ביליג!

מיט אכטונג י. מאנזולא רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

היגיענע פאר דאמען!!!

מאכט אייך די פלעגאנטסטע דאמען-הימע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די פלעטסטע וויטע איבער-ארבעטט איך אויך געניאליך נס. נעדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקע 23 אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

2.50 זל.

7 זל.

„TOBA"

א פרוי ענדערט זיך לייכט...

דער בעסטער בעווייז איז, אז א פרוי, וועלכע בענוצט „קאסמאפאליס" ענדערט זיך באלד צום גוטען אונטער דעם איינפלוס פון דעם זיכערען מיטעל, וואס פלעגט וואונדערבאר און דערהאלט די פרישקייט פון געזיכט, האנד און קערפער.

COSMOPOLIS

קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין קרעם. קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין פאסטע צום פנים. קאסמאפאליס איז א גאנץ נייע און ביז אהער נאך נישט געוועזענע זאך.

הויפט-סקלאד אויף פוילען: Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5

צו בעקומען אין די אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריעס. פרייז זל. 2.50 פאר א שטיק. אין פאל ווען מען בעקומט נישט דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד פאר פוילען. אויסערליגע ווערט צוגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס זל. 2.75 אדער 3.25 פאר נאכנאמע. היט זיך פאר פעלשונגען!

פערמרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

פון דער שטריק-מאשינען פאבריק „Sander & Graff Act.-Ges. Chemnitz"

איז אנגעקומען א בעפולמעכטיגטער אבזאלוטסען געשעפטען אין לאדז און גיט אהער גלאטע און זשאקארד בונט-מוסטער-מאשינען נעגען בעקוועמע אבצאהלונגען אין חודש-ראטעס. רעפלעקטאנטען ווערען געבעטען איבערצוגעבען זייערע אדרעסען אין „גראנד האטעל".

2829

Łódzkie Tow. Zwalczania Raka

podaje do wiadomości, że w dniu 15 b. m. zostaje otwarty

INSTYTUT LECZENIA RADEM

przy ul. Piotrkowskiej 175, parter, tel. 62-00.

Biuro czynne codziennie prócz niedziel i świąt od godz. 9 do 4 popoł.

Przyjęcie chorych od godz. 1 do 3 popoł.

לעטשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.

אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, מעקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ"ן-בעשטראלונגען, אימפונגען געגען שקארלאטינע.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-דער-בענקלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

אבאנאמענט-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.

אנאנסען-פרייז: פאר א מיליטעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר. פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרייזן ווערן ניט ארפגעגעבן קיין ראבאט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.